
Retningslinjer for indsatsledelse

September 2010

Udgivet af:

Beredskabsstyrelsen

Datavej 16

3460 Birkerød

Telefon: 45 90 60 00

Fax: 45 90 60 60

E-mail. csb@brs.dk

www.brs.dk

ISBN.: 978-87-91590-57-3

B nr. 2153

Udgivet: September 2010

Indholdsfortegnelse

1	Indledning.....	3
1.1	Baggrund	3
1.2	Generelt	3
1.3	Overordnede principper for beredskabet i Danmark.....	5
2	Beskrivelse af beredskabets aktører mv.	7
2.1	Politiet.....	7
2.2	Redningsberedskabet	8
2.3	Sundhedsberedskabet.....	11
2.4	Miljøberedskabet	12
2.5	CBRN-ekspertberedskaberne	14
2.6	Forsvaret, herunder hjemmeværnet.....	18
2.7	Ammunitionsrydningsberedskabet.....	20
2.8	Havmiljøberedskabet	20
2.9	Eftersøgnings- og redningstjenesten (SAR-tjenesten)	21
2.10	Andre beredskabsaktører	22
2.11	International assistance	23
2.12	Radiokommunikation	24
2.13	Beredskabsmeddelelser.....	25
3	Alarmering	26
3.1	Generelt	26
3.2	Alarmcentralerne (1-1-2)	26
4	Indsatsmæssige opgaver	28
4.1	Generelt	28
4.2	Indsatsledelsen	29
4.3	Koordinering af den samlede indsats.....	30
4.4	Den tekniske indsats.....	31
4.5	Den sundhedsfaglige indsats	32
5	Generelle indsatsprincipper	34
5.1	Situationsbedømmelsen	34
5.2	Førsteindsatsen.....	34
5.3	Rekognosceringen	37
5.4	Endelig indsats.....	37
5.5	Afslutning af indsatsen.....	37
6	Ledelse af større indsatser	40
6.1	Generelt	40
6.2	Indsatsområdet.....	40
6.3	Det lokale eller regionale niveau	46
Bilag	49
	Bilag 1 Litteraturliste	49
	Bilag 2 Ordliste.....	50
	Bilag 3 Vejledning om frigørelse af fastklemte.....	59
	Bilag 4 Markeringsveste	62

Bilag 5 Funktionsbeskrivelser for de overordnede ledere	63
Bilag 6 Skabelon for en 5-punktsbefaling	64
Bilag 7 Funktioner ved større indsatser	65
Bilag 8 Forhold ved terrorhandlinger	66

1 Indledning

1.1 Baggrund

I 1999 udgav Beredskabsstyrelsen *Indsatstaktiske retningslinier og samarbejdsprincipper* med fokus på indsatsberedskabernes taktiske niveau, dvs. det niveau, der omfatter det geografiske område, hvor der er iværksat en fysisk redningsindsats på baggrund af en skadevoldende hændelse. Forud for udgivelsen lå et omfattende forarbejde, der involverede en lang række myndigheder og organisationer.

Efterfølgende er der indhøstet en række erfaringer, såvel nationalt som internationalt, og der er foretaget en række ændringer af det danske beredskabs rammer, bl.a. ændret lovgivning, ny alarmcentralstruktur, kommunalreformen og politireformen. På den baggrund blev der i 2007 iværksat en revision af retningslinjerne.

De reviderede retningslinjer med betegnelsen *Retningslinjer for indsatsledelse* adskiller sig fra *Indsatstaktiske retningslinier og samarbejdsprincipper* ved at indeholde en opdateret beskrivelse af de primære beredskabsaktører, en mere detaljeret opgavebeskrivelse for de tre overordnede aktører (politiet, redningsberedskabet og sundhedsberedskabet) og en mere detaljeret beskrivelse af ledelsen af større indsatser.

Retningslinjerne beskriver de overordnede ledelsesmæssige forhold og samarbejdsprincipper ved alle former for indsatser, der er omfattet af beredskabsloven (redningsindsatser), uanset indsatsens karakter og omfang i øvrigt. De omhandler som nævnt politiet, redningsberedskabet og sundhedsberedskabet men også andre, der indgår i den samlede indsats i et indsatsområde, og gælder såvel for dagligt forekommende indsatser som for indsatser ved større ulykker og katastrofer.

Særligt for så vidt angår terror har de seneste års terrorhændelser i Europa samt den øvelsesvirksomhed, som disse hændelser har givet anledning til, vist, at der i relation til terrorhændelser er en række særlige forhold, der skal tages højde for, og der er derfor udarbejdet et bilag om de særlige forhold ved terrorhændelser (bilag 8).

1.2 Generelt

I situationer hvor mennesker og dyr er kommet til skade eller er i fare, hvor værdier pludselig ødelægges eller trues af ødelæggelse, og hvor der er umiddelbar fare for miljøet, er en skadebegrænsende eller skadeafhjælpende indsats nødvendig. Disse situationer kan både være forårsaget af uforsætlige hændelser såsom hændelige uheld, tekniske eller menneskelige svigt og voldsomme naturfænomener eller bevidste, menneskeskabte hændelser, f.eks. terrorhændelser.

Der skelnes i disse retningslinjer i princippet ikke mellem de forskellige typer af skadevoldende eller truende hændelser. Når begreberne ulykker, katastrofer mv. anvendes i retningslinjerne, dækker de såvel utilsigtede som tilsigtede hændelser. I forbindelse med terrorhændelser er der dog særlige forholdsregler, som skal iagttages i forbindelse med indsatsen, herunder har politiet særlige opgaver omkring fastlæggelse af og løbende orientering om trusselsbilledet på stedet for selve redningsindsatsen samt efterforskningen på stedet.

Den konkrete indsats ved ulykker og katastrofer, bl.a. principperne for den relevante indsats teknik og -taktik, behandles mere specifikt i håndbøger og lærebøger samt i særlige vejledninger mv. for visse indsatssituationer, herunder terrorhændelser, jf. bilag 1.

I retningslinjerne anvendes tre overordnede begreber: indsatsområde, skadested og fareområde. Indsatsområdet er det samlede område, hvor redningsindsatsen mv. foregår, og er afgrænset af den ydre afspærring. Skadestedet er det område eller den lokalitet, hvor der er indtruffet en skade, og hvor der er behov for indsættelse af redningsberedskabet. Skadestedet afgrænses af den indre afspærring. Et fareområde er en del af skadestedet, hvor der er en konkret fare for personer. Fareområdet er ved uheld med kemiske stoffer afgrænset af en sikkerhedsafstand. Opmærksomheden henledes på, at der ud over indsatsområde, skadested og fareområde i politimæssig forstand tillige kan være tale om et gerningssted, der typisk vil være større i udstrækning og omfatte det område, hvor der er mulighed for at finde konkrete spor.

I bilag 2 til retningslinjerne findes en liste over de ord og begreber, der anvendes i forbindelse med redningsindsatser og beredskabernes daglige virke.

Ansvar for den skadebegrænsende eller skadeafhjælpende indsats kan påhvile flere myndigheder og tjenester, og de enkelte myndigheder og tjenester er ansvarlige for, at der er gennemført den fornødne planlægning, og at det personale, der indsættes i forbindelse med ovennævnte situationer, er forsvarligt uddannet.

Det er ligeledes vigtigt, at principperne for samarbejde og varetagelse af ledelsesmæssige opgaver – således som de bl.a. er beskrevet i disse retningslinjer for indsatsledelse – respekteres af alle i et indsatsområde. Retningslinjerne for indsatsledelse er derfor udarbejdet og tiltrådt af de myndigheder og interessenter, der udgør de normalt forekommende aktører i et indsatsområde eller på anden måde kan blive inddraget i en redningsindsats. Disse myndigheder og interessenter er politiet, herunder Politiets Efterretningstjeneste, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Sundhedsstyrelsen, Danske Regioner, Center for Biosikring og -Beredskab, Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Søfartsstyrelsen, Falck A/S og Beredskabsstyrelsen.

1.3 Overordnede principper for beredskabet i Danmark

Ulykker kan have forskellig karakter og forskelligt omfang. De mindre og lidt større ulykker, som er dagligt forekommende, afhjælpes typisk af redningsberedskabet (brandslukning mv.) og politiet (trafikregulering mv.) og sundhedsberedskabet (i tilfælde af personskader). Ved uheld med farlige stoffer vil miljøberedskabet være involveret, og ved de store ulykker og katastrofer vil der ofte være involveret en række yderligere beredskabsaktører, f.eks. CBRN ekspertberedskaberne og forsvaret.

Alle myndigheder skal, hvor det er muligt, træffe forebyggende foranstaltninger, hvis der er risiko for, at større ulykker og katastrofer kan indtræffe. Hvis en større ulykke eller katastrofe alligevel indtræffer, er det myndighedens opgave at håndtere den og genoprette de funktioner, der er blevet forstyrret, så hurtigt som muligt.

Allerede i planlægningsfasen er det vigtigt at have opmærksomheden henledt på helheden i beredskabet og på, at det kun er i de færreste tilfælde, at én myndighed helt alene kan håndtere en ekstraordinær hændelse.

Beredskabsarbejdet i alle sektorer og på alle niveauer bygger traditionelt på tre overordnede principper, der gælder såvel i planlægningsfasen som i forbindelse med indsatser:

- **Sektoransvarsprincippet**, som indebærer, at den myndighed eller organisation, der har ansvaret for et område under normale forhold, også har ansvaret for både det forebyggende og afhjælpende beredskab ved ekstraordinære hændelser på dette område.
- **Lighedsprincippet**, som indebærer, at der skal være størst mulig lighed mellem en given organisation under normale forhold og i tilfælde af ekstraordinære hændelser, således at omfanget af organisatoriske tilpasninger ikke bliver større, end situationen tilsiger.
- **Nærhedsprincippet**, som indebærer, at beredskabsopgaverne bør løses så tæt på borgerne som muligt og dermed på det lavest egnede, relevante organisatoriske niveau.

Beredskabet følger naturligt også en række almindelige principper om effektiv og prioriteret anvendelse af ressourcer, rettidige reaktioner mv.

Hver myndighed er endvidere ansvarlig for at koordinere med andre af beredskabets myndigheder, både i forhold til hændelser, der rammer bredt, og hændelser, som er mere specifikke for deres område. Koordinationsforpligtelsen gælder både i forhold til overordnede og underliggende myndigheder samt i forhold til andre sideordnede myndigheder.

Håndtering af større ulykker og katastrofer indebærer overvejelser om, hvordan en myndighed forholder sig fra det øjeblik, hvor det konstateres, at der findes en trussel, eller der er indtruffet en ekstraordinær hændelse, som kræver overordnet ledelse og aktiv indsats fra myndighedens side.

Det betyder, at myndighederne på forhånd skal have taget stilling til de grundlæggende forhold såsom ledelse, ansvarsfordeling, varslingsrutiner, krisekommunikation, koordinering, dispositionsret ved større uventede udgifter, samarbejdsaftaler mv. Samtidig skal myndigheder og andre aktører gøre sig klart, i hvilket omfang de forventes at indgå i tværgående krisestyringsorganer (enten på lokalt/regionalt eller nationalt niveau), og hvordan de sikrer, at kapaciteten hertil er til stede. Myndighedernes krisestyringsorganisation skal afspejle de risici, der er forbundet med de trusler, der kan ramme området.

Afhængigt af den enkelte ekstraordinære hændelses eller trussels karakter og omfang kan håndteringen af denne varetages på et eller flere af følgende niveauer. Også her gælder, at håndteringen, herunder den planlægningsmæssige og forebyggende indsats, bør ske på det lavest egnede, relevante niveau.

- Indsatsområdet
 - Kommandostade, KST (politiet m.fl.)
- Det lokale eller regionale niveau
 - Kommunal krisestyingsstab
 - Kommandostation, KSN (politiet)
 - Lokal beredskabsstab (under politiets ledelse)
 - Akut Medicinsk Koordinationscenter, AMK (sundhedsberedskabet)
 - Øvrige decentrale myndigheders krisestyingsstabe
- Det nationale niveau
 - De sektoransvarlige myndigheders krisestyingsstabe
 - Den nationale operative stab, NOST
 - Den internationale operative stab, IOS
 - Kriseberedskabsgruppen
 - Embedsmandsudvalget for sikkerhedsspørgsmål
 - Regeringens Sikkerhedsudvalg

En nærmere beskrivelse af de nationale og internationale fora fremgår bl.a. af den nationale beredskabsplan.

Disse retningslinjer beskæftiger sig alene med samarbejdet i indsatsområdet og på det lokale eller regionale niveau, hvorimod de ikke vedrører samarbejdet på det nationale og internationale niveau, der er dog i afsnit 2.11 en kort beskrivelse af mulighederne for at tilkalde international assistance. For så vidt angår det lokale eller regionale niveau, omhandler retningslinjerne ikke den interne struktur hos de enkelte aktører, men beskriver operative opgaver og aktiviteter på områder, hvor der er berøringsflader mellem aktørerne.

2 Beskrivelse af beredskabets aktører mv.

2.1 Politiet

2.1.1 Politiet, generelt

Rigspolitichefen har det overordnede ansvar for varetagelsen af politiets opgaver i hele landet under ansvar over for justitsministeren. Rigspolitiet fungerer som overordnet styrelse for dansk politi, mens det daglige politiarbejde som udgangspunkt varetages i politikredsene. Danmark er inddelt i 12 politikredse, der hver ledes af en politidirektør.

I politiloven (lov om politiets virksomhed) findes de generelle bestemmelser om politiets opgaver. Det fremgår heraf blandt andet, at det er politiets opgave at forebygge og afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, og at det er politiets opgave at forebygge strafbare forhold og bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold.

Efter beredskabslovens § 17 er det politiet, der koordinerer den samlede indsats ved større skader. Ved ulykker skal politiet således i fornødent omfang sørge for varsling, afspærring, evakuering, bevogtning og andre nødvendige foranstaltninger. Det er som hovedregel ulykkens omfang, skadestedets beliggenhed eller antallet af tilskadekomne, som afgør, hvor meget personale politiet sender til skadestedet eller indsatsområdet.

2.1.2 Politiets ledelsesmæssige funktion

Politiets ansvar for koordinering af den samlede indsats – også betegnet den koordinerende ledelse – indebærer, at politiet skal sikre, at samtlige funktioner i og uden for indsatsområdet koordineres på en sådan måde, at den samlede indsats foregår så effektivt som muligt. Politiets koordinerende ledelse indtræder efter politiets beslutning i tilfælde af hændelser, der kræver indsats af flere myndigheder, og den pågår fra en eventuel planlægnings- og forberedelsesfase gennem indsatsfasen til funktionen slutter med et reduceret beredskab, når den egentlige retablerings- eller genopbygningsfase indtræder. Den koordinerende ledelse og eventuelle justeringer af omfang mv. meddeles af politiet til samtlige aktuelle samarbejdspartnere.

Dette indebærer ikke, at politiet i alle tilfælde er til stede fra begyndelsen af en indsats og udøver koordination. Ved ukomplicerede og typisk korterevarende indsatser med en enkelt eller få aktører med klare og velafgrænsede opgaver, er der ikke behov for en egentlig koordinerende ledelse. I sådanne tilfælde erstatter det gensidige samarbejde mellem de involverede aktører den koordinerende ledelse. Der er fra disse ukomplicerede hændelser en glidende overgang/kontinuitet til situationer, hvor en egentlig koordinerende funktion er påkrævet. Herunder kan både hændelsens karakter, varighed, omfang, tid og sted samt antallet af involverede aktører være faktorer, der medvirker til at et sådant behov opstår. Den konkrete hændelse kan vise sig at have en anden karakter end først antaget, eller den kan udvikle sig, så der senere opstår et behov for koordination, som

ikke stod klart fra starten. I disse tilfælde må der rekvireres hjælp fra politiet ligesom det sker i andre tilfælde, hvor der efterfølgende viser sig behov for yderligere sagkundskab eller ressourcer under en indsats.

Politiet varetager også den koordinerende ledelse i forbindelse med redningsopgaver i søer, moser og vandløb samt havne. Hvis der derimod er tale om bjærgning af f.eks. omkomne personer, er dette en politimæssig opgave, hvor politiet har til opgave at rekvirere de relevante beredskaber.

Politiets ledelsesstruktur er opdelt i tre niveauer:

- Det strategiske niveau (det lokale niveau) – politidirektøren
- Det operative niveau (det lokale niveau) – den daglige ledelse
- Det taktiske niveau (indsatsområdet) – indsatsleder-politi

Det strategiske niveau:

Det strategiske niveau udgøres af den øverste ledelse og har til formål at fastlægge de overordnede og langsigtede retningslinjer, herunder mål, midler og metoder. Ved større ulykker kan også den lokale beredskabsstab blive indkaldt.

Det operative niveau:

Politistationens daglige ledelse har det operative ansvar. Ved større ulykker oprettes en kommandostation (KSN), typisk på politistationen, hvorfra politidirektørens strategiske beslutninger omsættes til operative handlinger som led i koordineringen af de opgaver, der ligger uden for indsatsområdet.

Det taktiske niveau:

Indsatsleder-politi (ISL-PO) som er politiets ansvarlige leder i selve indsatsområdet, opretter et kommandostade (KST) i samarbejde med den øvrige indsatsledelse. Med udgangspunkt i KST varetager ISL-PO den koordinerende ledelse af samtlige funktioner i indsatsområdet på en sådan måde, at den samlede indsats i indsatsområdet foregår så effektivt som muligt.

2.2 Redningsberedskabet

2.2.1 Redningsberedskabet, generelt

Efter beredskabsloven er det redningsberedskabets opgave at forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer eller ved overhængende fare herfor. Dette gælder f.eks. i forbindelse med brande og eksplosionsulykker, sammenstyrtningsulykker, togulykker, flyulykker til lands, skibsulykker ved kaj, naturkatastrofer og akutte uheld med farlige stoffer på landjorden, i søer, i vandløb samt i havne.

Redningsberedskabet består af det kommunale redningsberedskab og det statslige regionale redningsberedskab (Beredskabsstyrelsens beredskabscentre).

Redningsberedskabet bygger på et princip om et enstrengt og fleksibelt beredskab, der i tilfælde af varslede og uvarslede katastrofetilfælde kan udbygges. Redningsberedskabet er opdelt i 3 niveauer.

Niveau 1 udgøres af det kommunale redningsberedskab, hvor den enkelte kommune gennemfører indsatsen, eventuelt suppleret med assistance fra nabokommuner.

Niveau 2 udgøres af de kommunale støttepunkter og de statslige beredskabscentre. Hvis det kommunale redningsberedskab ikke har kapacitet til at håndtere en ulykke med egne ressourcer alene, kan der tilkaldes assistance fra niveau 2, der kan være fremme på et skadested over hele landet inden for ca. en time. De kommunale støttepunkter er bemanded af kommunernes egne heltidsansatte, deltidsansatte eller frivillige, mens Beredskabsstyrelsen stiller materiellet til rådighed. Der kan f.eks. være tale om vandtankvogne, belysningsmateriel eller højtrykskompressor.

Niveau 3 består af det statslige regionale redningsberedskab. Ved omfattende ulykker, der kræver specielt udstyr eller meget materiel og mandskab, kan bl.a. kommunerne få assistance fra Beredskabsstyrelsens beredskabscentre, der hver har døgnbemandet udrykningsvagt. Fra Beredskabsstyrelsens centre kan der afsendes mandskab og udstyr, der kan være fremme over hele landet inden for ca. to timer.

2.2.2 Det kommunale redningsberedskab

Det kommunale redningsberedskab skal kunne yde en i forhold til lokale risici forsvarlig forebyggende, begrænsende og afhjælpende indsats mod skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer.

De nærmere regler for det kommunale redningsberedskabs opgaver, organisation og dimensionering mv. fremgår af bekendtgørelse om risikobaseret kommunalt redningsberedskab (dimensioneringsbekendtgørelsen), se bilag 1. Grundprincippet i bekendtgørelsen er, at kommunerne skal tilrettelægge det daglige beredskab ud fra en vurdering af de lokale risici. Det kommunale redningsberedskab har herunder ansvaret for frigørelse af fastklemte ved såvel trafikuheld som ved togulykker, flyulykker, sammenstyrtningsulykker mv. En vejledning herom findes i bilag 3.

Redningsopgaver i søer, moser og vandløb samt havne er en del af opgaverne for det kommunale redningsberedskab. Disse opgaver skal derfor indgå i dimensioneringen af det kommunale redningsberedskab, jf. dimensioneringsbekendtgørelsen. Hvis kommunen i en given situation ikke råder over de fornødne ressourcer, må kommunen selv rekvirere disse ressourcer fra eksempelvis en anden kommune, det statslige redningsberedskab eller en privat aktør.

Det kommunale redningsberedskabs opgaver kan udføres enten af kommunen selv, eller ved at kommunalbestyrelsen indgår aftale herom med en anden kommunalbestyrelse, Beredskabsstyrelsen, et privat redningsvæsen eller et frivilligt brandværn. Det er kommunalbestyrelsens ansvar at sikre og kontrollere, at kommunens redningsberedskab er forsvarligt organiseret og dimensioneret.

Den tekniske ledelse af indsatsen på et skadested varetages efter kommunalbestyrelsens bestemmelse af en indsatsleder – benævnt indsatsleder-redningsberedskab (ISL-RB) – eller en holdleder med de fornødne uddannelsesmæssige kvalifikationer, jf. dimensioneringsbekendtgørelsen.

Varetages den tekniske ledelse af indsatsen af en holdleder, skal denne tilkalde/orientere indsatslederen, når holdlederen vurderer, at der er behov herfor, dog altid ved anmodning om assistance.

Lederen af den tekniske indsats skal tilkalde assistance fra en anden kommunes redningsberedskab, det statslige regionale redningsberedskab eller et privat redningsvæsen, hvis det skønnes påkrævet på grund af ulykkens karakter og omfang. Normalt omfatter en sådan assistance indsatsenheder, men kan i særlige tilfælde omfatte andet, f.eks. indsatsledere. Sidstnævnte eksempel vil dog normalt kun kunne forekomme i situationer, hvor det lokale redningsberedskabs vagthavende indsatsleder allerede er tilkaldt.

2.2.3 Det statslige regionale redningsberedskab (Beredskabsstyrelsens beredskabscentre)

Det statslige regionale redningsberedskabs indsatsenheder (udrykningsvagten) er som nævnt placeret på Beredskabsstyrelsens beredskabscentre. Centrenes organisation, materiel og dimensionering mv. er tilpasset assistancebehovet til de kommunale redningsberedskaber og andre myndigheder og organisationer med ansvar for beredskab og indsats.

Udrykningsvagten kan rekvireres til løsning af en række forskellige indsatsopgaver, bl.a. i forbindelse med brand, redning, akutte uheld med farlige stoffer, naturkatastrofer mv., og kan yde en supplerende indsats ved de ulykker, hvor bl.a. det kommunale redningsberedskab ikke har tilstrækkelige ressourcer. Som eksempler herpå kan anføres større sammenstyrtnings- og togulykker, akutte uheld med farlige stoffer samt større bygnings- og naturbrande, der kræver stor sluknings- og vandforsyningskapacitet. Assistanzen sammensættes efter det konkrete behov.

Foruden udrykningsvagten kan beredskabscentrene ved meget langvarige og mandskabskrævende indsatser etablere et udvidet assistanceberedskab, som kan supplere med yderligere personel og materiel. Ved hvert beredskabscenter er der, foruden værnepligtige samt fastansatte civile og befalingsmænd, tilknyttet et antal frivillige. Det er hovedsagelig tidligere værnepligtige, som kan indkaldes til at styrke beredskabscentrenes assistanceberedskab. Beredskabscentrene kan herudover trække ressourcer fra alle øvrige beredskabscentre, hvis dette skønnes nødvendigt, for at imødekomme rekvirentens behov.

Beredskabsstyrelsen råder også over to frivillige indsatsstyrker (Den Frivillige Indsatsstyrke – DFI) i hhv. Hedehusene og Herning, der inden for kort tid kan støtte det øvrige beredskab med frivillige. DFI'erne består af både statslige og kommunale frivillige.

2.3 Sundhedsberedskabet

2.3.1 Sundhedsberedskabet, generelt

Efter sundhedsloven og bekendtgørelse om planlægning af sundhedsberedskabet og det præhospitale beredskab mv., jf. bilag 1, har regionerne ansvaret for sundhedsberedskabet.

Sundhedsberedskabet består af sygehusberedskabet, lægemiddelberedskabet og beredskabet i den primære sundhedssektor. Det kriseterapeutiske beredskab og et særligt beredskab til indsats i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare hændelser er faglige delelementer i sundhedsberedskabet.

Det præhospitale beredskab, herunder ambulanceberedskabet, er en del af sygehusberedskabet.

Den præhospitale indsats er den sundhedsfaglige indsats over for akut syge, tilskadekomne og fødende inden ankomsten til et hospital. Denne indsats har til formål at redde liv, forbedre helbredsudsigter, formindske smerter og andre symptomer, afkorte det samlede sygdomsforløb, yde omsorg og skabe tryghed.

2.3.2 Sygehusberedskabet

Sygehusberedskabets hovedopgaver i forbindelse med større ulykker og katastrofer er:

- Etablering af en entydig indgang til sundhedsberedskabet via Akut Medicinsk Koordinationscenter (AMK)
- Aktivering af sundhedsberedskabet, herunder det præhospitale beredskab
- Udsendelse af koordinerende læge (KOOL)
- Afsendelse af supplerende ambulancer, akutbiler/akutlægebiler, udrykningshold og lignende, herunder evt. inddragelse af sundhedspersonale fra den primære sundhedstjeneste m.v. i den præhospitale indsats
- Modtagelse af et større antal syge eller tilskadekomne
- Aktivering af yderligere præhospital støtte ved behov herfor
- Koordinering med tilgrænsende regioner og mellem region og kommuner
- Udvidelse af kapaciteten på sygehusene, herunder ekstraordinær udskrivning af patienter
- Aktivering af det kriseterapeutiske beredskab

AMK har det overordnede operative ansvar for beredskabet i det regionale sundhedsvæsen. AMK kan være repræsenteret i politiets KSN. Regionen og/eller AMK kan ligeledes efter en konkret vurdering indgå i den lokale beredskabsstab på strategisk niveau.

KOOL har det øverste ansvar for den samlede præhospitale indsats i indsatsområdet. KOOL samarbejder med ISL-PO og ISL-RB og eventuelt med vagthavende embedslæge.

2.3.3 Sundhedsstyrelsens vagtberedskab

Sundhedsstyrelsens vagtberedskab omfatter et landsdækkende døgnberedskab. Der findes to beredskabsvagter, en vest for og en øst for Storebælt. Vagten dækkes af embedslæger med særlig viden om beredskab, smitsomme sygdomme og miljømedicin. Embedslægen skal være til rådighed for telefoniske henvendelser og skal kunne give møde med et efter omstændighederne passende varsel.

Embedslægeinstitutionerne er en del af Sundhedsstyrelsen. Embedslægeinstitutionerne rådgiver de statslige myndigheder, regioner og kommuner i regionen vedrørende sundhedsmæssige forhold generelt, og således også i akutte situationer, f.eks. i forbindelse med redningsindsatser. Mens det præhospitale sundhedsberedskab med ambulancer og akutbiler/akutlægebiler varetager indsatser over for syge og tilskadekomne på skadestedet, kan embedslægen rådgive indsatsledelsen om forhold for udsatte personer på/ved skadestedet og omkringboende, f.eks. ved store brande, kemiske uheld og mistanke om biologiske terrorhændelser.

Ved redningsindsatser samarbejder embedslægen med ISL-PO, ISL-RB og KOOL.

Embedslægen afgrænser på grundlag af de foreliggende oplysninger, hvilken personkreds der i givet fald kan være eksponeret, og beslutter hvilke foranstaltninger der bør iværksættes. Embedslægen informerer registrerede personer og om nødvendigt andre på og i nærheden af et skadested om forholdsregler og sygdomsforebyggelse. Embedslægen sikrer sig kontakt til AMK og den på forhånd udpegede modtagelse eller afdeling i regionens sygehusvæsen, som eventuelt skal modtage syge eller personer med symptomer, med henblik på etablering af kontakt og situationsmelding.

Såfremt der i forbindelse med en ekstraordinær hændelse måtte være et akut behov for medvirken fra Sundhedsstyrelsen centralt, er vagthavende embedslæge kontaktperson til Sundhedsstyrelsens chefer og beredskabsmedarbejdere.

2.4 Miljøberedskabet

2.4.1 Miljøberedskabet, generelt

Indsats ved akutte uheld med farlige stoffer på landjorden, i søer, i vandløb og i havne varetages af kommunen. Det kommunale redningsberedskab har i medfør af beredskabsloven ansvaret for akutfasen af indsatsen, jf. afsnit 2.2, hvorefter kommunens miljøafdeling i medfør af miljøbeskyttelsesloven overtager ansvaret for indsatsen i oprydningsfasen ved den eventuelt opståede forurening.

Akutfasen er den fase umiddelbart efter uheldet, hvor indsatsen går ud på at standse uheldet og hindre udbredelse af forurening og andre skadevirkninger. Alle spild eller udslip af farlige stoffer, hvor der er sket personskade eller skade på miljø eller værdier, eller hvor der er umiddelbar fare herfor, betragtes som akutte uheld.

Efter akutfasen følger oprydningsfasen, hvor det drejer sig om at fjerne forureningen og afhjælpe dennes skadevirkninger.

Akutte uheld med farlige stoffer kan for eksempel være:

- Spild af flydende brændsler på landjorden (opbevaring, transport eller håndtering)
- Gasudslip (opbevaring, transport eller håndtering)
- Uheld med kemikalier (opbevaring, transport eller håndtering)
- Brand på virksomhed med miljø- eller sundhedsfarligt oplag
- Uheld med biologiske eller radioaktive stoffer

Som et væsentligt hovedprincip foretages miljøberedskabets indsats hurtigst muligt og i nødvendigt omfang. Økonomiske overvejelser træder i baggrunden, herunder udlæg for tredjepart, når indsatsen umiddelbart vurderes som nødvendig for at sikre en forsvarlig indsats.

2.4.2 Det kommunale miljøberedskab

Kommunens beredskab til indsats ved akutte uheld med farlige stoffer omfatter som nævnt redningsberedskabet og kommunens miljøafdeling. Visse kommuner har valgt at etablere en miljøvagtordning, som repræsenterer kommunens miljøafdeling uden for normal arbejdstid, og som enten kan rådgive telefonisk eller assistere på et skadested. Andre kommuner har valgt at etablere en fælles miljøvagt, og endelig er der en række kommuner, der ikke har nogen miljøvagt. I disse kommuner varetager det kommunale redningsberedskab typisk miljøafdelingens opgaver uden for normal arbejdstid.

I kommuner med miljøvagt kan denne i akutfasen yde vejledning til redningsberedskabet, når det gælder vurdering af de lokale miljøforhold, f.eks. vurdering af akut opstået jordforurening eller kendskab til virksomheder med miljøfarlige oplag. I disse situationer kan hurtig vurdering og indsats begrænse omfanget af oprydningsindsatsen. Miljøvagten kan desuden gennemføre prøvetagning på et skadested. Kemisk Beredskab, se nærmere i afsnit 2.5.1, kan eventuelt bistå ved denne prøvetagning og vil kunne udføre de kemiske analyser af udtagne prøver med henblik på identifikation af implicerede stoffer.

2.4.3 De statslige miljømyndigheder

De statslige miljøcentre har overtaget en række af de tidligere amtskommunale miljøopgaver. Der er ikke nogen egentlig vagtordning, men ledelsen i miljøcentrene i Odense, Roskilde og Århus kan kontaktes telefonisk uden for centrenes åbningstid ved uheld med farlige stoffer på de virksomheder, som de enkelte miljøcentre er tilsynsmyndighed for. De kommunale redningsberedskaber er orienteret om disse virksomheder og telefonnumrene til de tre miljøcentres relevante medarbejdere.

2.5 CBRN-ekspertberedskaberne

CBRN-ekspertberedskaberne er en samlebetegnelse for de kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare ekspertberedskaber, der omfatter følgende områder:

C – kemisk: Kemisk Beredskab, Beredskabsstyrelsen

B – biologisk: Center for Biosikring og -Beredskab, Statens Serum Institut

R – radiologisk: Statens Institut for Strålebeskyttelse, Sundhedsstyrelsen

N – nukleart: Nukleart Beredskab, Beredskabsstyrelsen

Ved CBRN-hændelser opretholdes det almindelige sektoransvar, som indebærer, at den myndighed eller organisation, som til daglig har ansvaret for et område, også har ansvaret ved større ulykker eller katastrofer, herunder terrorhændelser, se dog afsnit 1.2 og bilag 8.

Ekspertberedskaberne er således et overbygningsberedskab, som kan anvendes som støtte og supplement til det daglige beredskab. Formålet med ekspertberedskaberne er som udgangspunkt at kunne bistå det kommunale redningsberedskab, politiet eller relevante sektoransvarlige myndigheder med rådgivning og indsatskapacitet for at minimere en trussel eller følgerne af en CBRN-hændelse. Ekspertberedskaberne kan rådgive og støtte rekvirenterne og i et vist omfang bidrage med analyse- og indsatskapacitet.

Endvidere kan ekspertberedskaberne via internationale aftaler og netværk indhente rådgivning og assistance i forbindelse med CBRN-hændelser.

Ud over disse fire ekspertberedskaber har forsvaret CBRN-kapaciteter, der primært har til formål at støtte og beskytte forsvarets personel ved internationale operationer. I det omfang at forsvarets kapaciteter ikke er udsendt, kan kapaciteterne bringes i anvendelse herhjemme (almindelig hjælp) som støtte for politiet og redningsberedskabet ved større ulykker eller terrorhændelser.

2.5.1 Kemisk ekspertberedskab

Formål

Formålet med det kemiske ekspertberedskab, som varetages af Kemisk Beredskab i Beredskabsstyrelsen, er at bidrage til løsningen af beredskabsfaglige opgaver ved utilsigtede og tilsigtede hændelser med kemiske stoffer og produkter. De kemiske stoffer omfatter både toksiske industrikemikalier, kemiske kampstoffer, eksplosivstoffer og andre stoffer, der er farlige i en given situation.

Opgaver

Kemisk Beredskabs opgaver består i rådgivning om farlige kemiske stoffer, kemiske analyser med henblik på identifikation af farlige kemiske stoffer samt assistance på skadesteder og gerningssteder ved forekomst af farlige kemiske stoffer.

Kemisk Beredskab kontaktes ved:

- udslip af farlige stoffer (f.eks. ved håndtering og sammenblanding af kemikalier),
- brand, hvori der indgår farlige stoffer eller udvikles farlig røg,
- transportuheld, hvori der indgår farligt gods,
- prøvetagning på skadestedet (f.eks. ved fund af kemikaliesamlinger og illegale laboratorier samt efter eksplosioner),
- foreløbig identifikation af kemiske stoffer på skadestedet ved hjælp af mobilt udstyr,
- endelig identifikation af kemiske stoffer ved hjælp af avanceret analyseudstyr,
- kemisk analyse på laboratoriet af kemiske stoffer (f.eks. ved forurening af drikkevand, ved forgiftningstilfælde efter indtagelse af diverse væsker eller faste stoffer eller ved fund af ukendte genstande),
- håndtering af kemikalieforurenede personer,
- rensning og dekontaminering af indsatspersonel og materiel,
- vurdering af sikkerhedsafstande og spredning af stoffer baseret på aktuelle vejrdata fra Danmarks Meteorologiske Institut og
- kemisk terror.

Kemisk Beredskab er desuden ansvarlig for "Informationssystemet om farlige stoffer", der er opbygget som hjælp til identifikation og beskrivelse af farlige stoffer samt som hjælp til gennemførelse af en indsats ved uheld med farlige stoffer. Informationssystemet, der er til brug for indsatsledere samt andre myndigheder og instanser, er opdelt i tre niveauer bestående af to opslagsværker »Førsteindsats ved kemikalieuheld« og »Indsatskort for kemikalieuheld« samt Kemisk Beredskabs vagtordning, der er bemanded med kemikere på døgnvagt.

Desuden er der hos Giftlinjen (på Bispebjerg Hospital) mulighed for telefonisk at indhente rådgivning vedrørende hvilke risici og behandlingsmuligheder, der er forbundet med menneskers udsættelse for kemiske stoffer.

Assistance

Myndigheder kan døgnet rundt henvende sig til Kemisk Beredskab dels i forbindelse med akutte uheld med farlige kemiske stoffer, dels i forbindelse med efterforskning af en hændelse eller i forbindelse med forebyggende tiltag. Assistanzen fra Kemisk Beredskab vil blive ydet enten telefonisk, eller ved at en medarbejder rykker ud til skadestedet (gerningsstedet).

2.5.2 Biologisk sikkerhedsberedskab

Formål

Formålet med det biologiske sikkerhedsberedskab, som varetages af Center for Biosikring og -Beredskab (CBB), der er placeret på Statens Serum Institut, er at imødegå biologiske sikkerheds-trusler og støtte den samlede indsats over for disse trusler gennem trusselsvurdering, spredningsvurdering, identifikation af biologiske våben og rådgivning af relevante myndigheder. Trusselsvurderinger af biomedicinsk eller teknisk karakter kan bl.a. indgå i Politiets Efterretningstjenestes generelle eller konkrete analyser og trusselsvurderinger i relation til nationale sikkerhedsmæssige trusler.

Opgaver

CBB koordinerer alle aktiviteter vedrørende biologiske kampstoffer og bioterror i Danmark på Statens Serum Institut både i beredskabsopbygningen og i krisesituationer. CBB er således kontaktpunktet for såvel indenlandske som udenlandske alarmeringer, forespørgsler, prøvemodtagelse og svarafgivelse. CBB's aktiviteter inkluderer lægefaglig og mikrobiologisk specialkompetence.

CBBs opgaver i en krisesituation er:

- at foretage en trusselvurdering i samarbejde med politiet, at bistå relevante myndigheder med ekspertviden og beslutningsstøtte,
- at sikre en hurtig påvisning eller afvisning af biologiske kampstoffer,
- at sikre indsamling af relevant undersøgelsesmateriale i tilfælde af mistanke om biologiske sikkerhedstrusler,
- at samle og behandle resultater fra undersøgelser, herunder epidemiologiske undersøgelser, kliniske informationer, laboratorieanalyser, spredningsvurderinger og efterretningsoplysninger, og
- at informere Sundhedsstyrelsen og andre relevante myndigheder ved mistanke om eller konstateret biologisk terrorangreb i Danmark eller ved udbrud af smitsom eller anden overførbart sygdom.

Adgang til beholdninger af vacciner og antitoksiner kan ligeledes gives efter henvendelse til CBB.

Assistance

Ved mistanke om en biologisk terrorhændelse kontaktes politiet via 1-1-2. Politiets vagthavende kontakter Rigspolitiet, herunder PET, og CBB, og der gennemføres en trusselvurdering. Hvis det vurderes, at der er begrundet mistanke om en biologisk terrorhændelse, aktiveres et særligt udredningsberedskab med bl.a. indsættelse af et udredningshold, et såkaldt FIT-hold (FIT = Field Investigation Team). FIT-holdet vil i samarbejde med politiet foretage undersøgelser på gerningsstedet, herunder indsamle prøver.

På baggrund af resultatet af FIT-holdets undersøgelser og andre undersøgelsesresultater mv., jf. ovenfor, afgiver CBB foreløbige og endelige udredninger, prognoser og anbefalinger til politiet, Sundhedsstyrelsen og andre relevante myndigheder.

2.5.3 Radiologisk ekspertberedskab

Formål

Formålet med det radiologiske ekspertberedskab, som varetages af Statens Institut for Strålebeskyttelse (SIS) under Sundhedsstyrelsen, er at bidrage med ekspertviden, beslutningsstøtte og måleassistance til løsning af beredskabsfaglige opgaver ved såvel utilsigtede som tilsigtede hændelser med radioaktive stoffer og ioniserende stråling.

Opgaver

SIS' opgaver består i assistance ved hændelser på skadesteder og gerningssteder ved forekomst af radioaktive stoffer eller mistanke herom, herunder identifikation og beskrivelse af de involverede radioaktive stoffer samt rådgivning og vejledning omkring dosisvurderinger og strålebeskyttelsesforanstaltninger for brugere, indsatspersonel, befolkning og miljøet.

SIS' døgnvagt kontaktes ved eller mistanke om:

- uheld med radioaktive stoffer og ioniserende stråling, herunder utilsigtet personbestråling, større forureninger, brand og bortkomne radioaktive stoffer,
- transportuheld, hvori der indgår radioaktive stoffer (klasse 7),
- fund af radioaktive stoffer eller mistanke herom,
- tyveri af radioaktive stoffer og
- radiologisk terror.

SIS-døgnvagten indgår desuden som et radiologisk supplement til det danske informationssystem om farlige stoffer, se under kemisk ekspertberedskab. Der er til brug for indsatsledere samt andre myndigheder og instanser udarbejdet "Vejledning om uheld med radioaktive stoffer" samt etableret en Radiologisk BeredskabsVagt (RBV) bemandedet med strålesagkyndige på døgnvagt.

Assistance

Myndigheder og brugere af radioaktive stoffer kan henvende sig til døgnvagten på SIS dels i forbindelse med uheld med radioaktive stoffer og ioniserende stråling, dels i forbindelse med efterforskning af en hændelse eller i forbindelse med forebyggende tiltag. Assistancen fra SIS vil blive ydet enten telefonisk, eller ved at medarbejdere rykker ud til skadestedet (gerningsstedet).

Ved en hændelse på en virksomhed kan vagthavende hos SIS via instituttets database oplyse indsatsledelsen om omfanget og placeringen af radioaktive stoffer på den pågældende virksomhed samt eventuelt på nabovirksomheder i området.

2.5.4 Nukleart ekspertberedskab

Formål

Formålet med det nukleare beredskab, som varetages af Nukleart Beredskab i Beredskabsstyrelsen, er at begrænse følgerne for befolkningen af alvorlige hændelser i forbindelse med nukleare anlæg, nukleart drevne transportmidler, transportere af brugt kernebrændsel, samt satellitter med nuklear kraftkilde og uheld med kernevåben.

Med alvorlige hændelser forstås hændelser som efter vurdering af Beredskabsstyrelsens nukleare beredskabsvagt fører til en beredskabsforøgelse og iværksættelse af planen for det nukleare beredskab eller dele heraf.

Opgaver

Det nukleare beredskab har til opgave

- at opretholde et dagligt beredskab med henblik på at kunne erkende, modtage, analysere, vurdere samt videregive information og varsling om en nuklear hændelse,

- at aktivere den nukleare beredskabsorganisation,
- at indsamle, analysere, vurdere og formidle observationer, måleresultater mv.,
- at informere og rådgive myndigheder, samarbejdspartnere og befolkning med henblik på hensigtsmæssig adfærd og tiltag, således at skadevirkninger, herunder sundhedsmæssige, sociale og økonomiske, undgås eller begrænses,
- at iværksætte relevante beskyttelsesforanstaltninger på dansk område for at undgå eller begrænse umiddelbare og efterfølgende sundhedsskader,
- at opretholde samarbejdet og kontakten med nabolande, EU og IAEA i overensstemmelse med internationale konventioner samt bi- og multilaterale aftaler og
- at rådgive grønlandske og færøske myndigheder i forbindelse med nukleare hændelser.

Det samlede nukleare beredskab består af sektoransvarlige myndigheder og andre samarbejdspartnere og er primært bygget op omkring det statslige redningsberedskab, der varetager formandskabet i den nukleare beredskabsledelse.

Assistance

Det nukleare beredskab kan assistere kommunale redningsberedskaber, politiet og andre med beredskabsansvar med måling af radioaktivitet. Assistanzen vil normalt foregå via vagtordningen som beskrevet under det radiologiske ekspertberedskab.

2.6 Forsvaret, herunder hjemmeværnet

2.6.1 Generelt

På baggrund af de overordnede bestemmelser i lov om forsvarets formål, opgaver og organisation mv. er der i forsvarets beredskabsplan fastsat nærmere bestemmelser om militær hjælp til civile myndigheder.

Forsvarets, herunder hjemmeværnets, civilrelaterede opgaver kan opdeles i to kategorier:

- Opgaver, der er en rutinemæssig del af forsvarets daglige drift.
- Opgaver, der har karakter af hjælp eller assistance til offentlige myndigheder eller den civile sektor i almindelighed. Disse opgaver løses enten som almindelig hjælp til civile myndigheder, herunder politiet, eller som særlig hjælp til politiet.

Forsvarets rutinemæssige opgaver omfatter hjælp til ammunitionsrydning (se afsnit 2.7), deltagelse i eftersøgnings- og redningstjenesten (SAR – se afsnit 2.9), maritim tilsynsvirksomhed, istjeneste, isrekognoscering, miljøovervågning samt bekæmpelse af forureningsulykker (olie og kemikalier) til søs.

Forsvarets nuværende støtte – f.eks. i form af redningshelikoptere – til sundhedsberedskabet, redningsberedskabet mv. løses kun som lejlighedsvis opgaver. Helikopterstrukturen er ikke dimensioneret til altid at løse disse opgaver, men støtteopgaverne løses, når det vurderes ikke at forhindre

forsvaret i at løse de øvrige pålagte og bundne opgaver. Forsvarets ressourcer kan derfor ikke indtænkes som en fast ressource til rådighed for andre myndigheder, men kan anvendes til at løse forskellige typer opgaver for andre offentlige myndigheder eller den civile sektor i almindelighed, når der er rådig kapacitet hertil.

På andre områder er forsvaret lovgivningsmæssigt pålagt at løse opgaver på vegne af andre ministerier eller styrelser. Dette drejer sig for eksempel om de maritime positions- og meldesystemer.

2.6.2 Almindelig hjælp

Almindelig hjælp defineres som tilfælde, hvor der ydes hjælp til civile myndigheder med forsvarets og hjemmeværnets materiel og/eller personel, og hvor Forsvarsministeriets godkendelse normalt ikke kræves. Når forsvaret anmodes om støtte af denne art, må hjælpen ikke ydes i unødigt konkurrence med privat erhvervsvirksomhed.

Støtte til politiets arbejde med opretholdelse af sikkerhed, fred og orden og med efterforskning af forbrydelser er begrænset til situationer, hvor politiet vurderer, at støtten ikke kan indebære mulighed for direkte konfrontation mellem forsvarets, herunder hjemmeværnets, personel og eventuelle gerningsmænd.

Som eksempler på almindelig hjælp kan bl.a. nævnes patienttransport, transport af livsbevarende organer, transport af materiel til nødstedte skibe, eftersøgning af forsvundne personer, eftersøgning af farlige eller for samfundet særligt betydningsfulde effekter, uskadelliggørelse af miner, hjælp i forbindelse med snefald og naturkatastrofer, assistance i forbindelse med brandslukning, trafikregulering, lufttransport, skibstransport, udtagning af forureningsprøver i forbindelse med forureningsulykker og assistance ved jernbane-, fly- og trafikulykker.

2.6.3 Særlig hjælp til politiet

”Særlig hjælp” til politiet defineres som tilfælde, hvor der ydes bistand til politiets myndighedsudøvelse i forbindelse med opretholdelse af sikkerhed, fred og orden eller forhindring og efterforskning af strafbare forhold, når der kan blive tale om at bistå politiet direkte i forbindelse med indgreb eller magtanvendelse over for civile, eller når der kan forventes mulighed for konfrontationer, som kan bringe forsvarets personale i fare.

Rigspolitiet forelægger konkrete anmodninger om ”særlig hjælp” for Forsvarskommandoen, der tager stilling til, hvorvidt der kan ydes ”særlig hjælp”. Det påhviler Rigspolitiet og Forsvarskommandoen at underrette og indhente fornøden bemyndigelse fra henholdsvis Justitsministeriet og Forsvarsministeriet i forbindelse med anmodninger om ”særlig hjælp”.

2.7 Ammunitionsrydningsberedskabet

2.7.1 Ammunitionsrydning

Forsvaret varetager rutinemæssig rydning af ammunition til søs og på nuværende og tidligere skyde- og øvelsespladser på dansk område. Forsvaret varetager endvidere ammunitionsrydning som støtte til politiet, herunder f.eks. i forbindelse med eftersøgning, uskadeliggørelse, transport samt destruktion af ammunition og sprængstof. Forsvaret har oprettet en central tjeneste, der modtager anmodninger om ammunitionsrydning og koordinerer indsættelsen af forsvarets ressourcer.

Den fredsmæssige ammunitionsrydningskapacitet på land omfatter:

- Et ammunitionsrydningscenter på Sjælland, som dækker Sjælland, Bornholm og øerne.
- Et ammunitionsrydningscenter i Jylland, som dækker Jylland og Fyn.

Begge ammunitionsrydningscentre råder over ammunitionsrydningshold, der til enhver tid kan rykke ud på anmodning fra politiet, samt materiel til uskadeliggørelse og transport af bomber og andre eksplosiver, herunder akut transport af biologiske og kemiske stoffer.

Ved ammunitionsrydningscenter Sjælland er der mulighed for desarmering af granater og bomber, der ikke manuelt kan uskadeliggøres på findestedet.

Søværnets ansvarsområde er ammunition, der er bjærget, observeret på søen eller drevet i land, ammunition i havneområder, om bord i skibe eller inden for søværnets landetablissemeters område samt i vådområder (søer og lignende), hvor minørtjenestens særlige materiel vurderes at være mest effektivt.

Hvis søværnets tjenestesteder modtager henvendelse om fund af ammunition og lignende uden for søværnets ansvarsområde, eller hvis der indleveres ammunitionsgenstande og lignende, der er fundet uden for søværnets ansvarsområde, koordineres indsatsen og nødvendige forholdsregler ved den værnssfelles EOD koordinator fra Hærens Ingeniør- og ABC skole i Skive (EOD = Explosive Ordinance Disposal). Dette gælder bl.a. transport og opbevaring.

2.7.2 Ulovligt fyrværkeri

Ulovligt fyrværkeri og lignende kan opbevares på forsvarets arealer efter aftale mellem det kommunale redningsberedskab og det områdeansvarlige ammunitionsrydningscenter.

2.8 Havmiljøberedskabet

I henhold til lov om beskyttelse af havmiljøet forestår forsvarsministeren i samarbejde med redningsberedskabet og andre myndigheder, som ministeren bemyndiger dertil, bekæmpelse af olie- og kemikaliefurening af havet og de kystnære dele af søterritoriet. Den daglige overvågning af de danske farvande samt eventuel iværksættelse af beredskabet varetages af Søværnets Operative Kommando (SOK), som har ansvaret for den operative indsats.

I tilfælde af olie- og kemikalieforurening forestås sanering af kyststrækninger og bekæmpelse af forurening i havne af kommunalbestyrelsen (normalt af det kommunale redningsberedskab), og kommunen skal have en beredskabsplan for sanering af kyststrækninger i tilfælde af væsentlige forureninger af kyster i kommunen og for bekæmpelse af forurening i havne i kommunen.

I tilfælde af særlig alvorlige og omfattende forureninger kan forsvarsministeren bestemme, at sanering af kyststrækninger og bekæmpelse af forurening i havne skal ledes af forsvarsministeren eller andre myndigheder, som ministeren bemyndiger dertil.

Miljøministeren samordner de kommunale beredskabsplaner efter forhandling med de berørte kommuner og opstiller på grundlag af de kommunale beredskabsplaner et samlet beredskab.

2.9 Eftersøgnings- og redningstjenesten (SAR-tjenesten)

2.9.1 Generelt

I Danmark er der oprettet en eftersøgnings- og redningstjeneste, daglig benævnt SAR-tjenesten (Search and Rescue), som har til formål at sikre, at der ydes den bedst mulige indsats for redning af nødstedte i danske farvande. SAR-tjenesten har således ansvaret for at assistere nødstedte skibe og luftfartøjer samt nødstedte personer, der befinder sig til havs eller i indre danske farvande.

Den danske eftersøgnings- og redningsorganisation er opbygget med bidrag fra mange statslige myndigheder og suppleres med bidrag fra kommunale og private organisationer.

Økonomi- og Erhvervsministeriet er ressortministerium for søredningstjenesten, mens Transportministeriet, der er ansvarlig for alle forhold vedrørende civil luftfart i Danmark, er ressortministerium for flyveredningstjenesten.

Forsvarsministeren har det overordnede, koordinerende ansvar for søredningstjenesten i danske farvande.

Skibsfartens og Luftfartens Redningsråd er nedsat af forsvarsministeren med henblik på at overveje og indstille om foranstaltninger til den bedst mulige gennemførelse af eftersøgnings- og redningsoperationer på og over havet samt i luften, som det efter gældende nationale og internationale bestemmelser påhviler danske myndigheder at udføre eller lade udføre i relation til skibsfarten og luftfarten. Rådet har udgivet håndbogen SAR Danmark, se bilag 1. Håndbogen er godkendt af de ministerier, der er repræsenteret i redningsrådet¹.

¹ Forsvarsministeriet, Justitsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Transportministeriet og Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling er repræsenteret i redningsrådet.

2.9.2 SAR-operationer på havet, herunder i fjorde mv.

Alle disse SAR-operationer iværksættes, udføres og koordineres af Joint Rescue Coordination Center (JRCC Danmark), som er beliggende hos Søværnets Operative Kommando (SOK) i Århus. I forbindelse med SAR-operationer kan der fremsættes anmodning om bistand fra redningsberedskabet, politiet eller sundhedsberedskabet med henblik på udførelse af redningsarbejde på havet.

Ved større SAR-operationer vil en forbindelsesofficer fra Østjyllands Politi typisk være til stede i SOK.

I forbindelse med redningsberedskabets, politiets eller sundhedsberedskabets evt. indsættelse på havet vil JRCC normalt også fremskaffe transportmulighed for den rekvirerede tjeneste frem til ulykkesstedet, f.eks. i form af helikoptertransport eller skibstransport. Meddelelse herom vil normalt foregå gennem politiet.

Flyvevåbnet opretholder et redningshelikopterberedskab på døgnbasis bestående af mindst 3 helikoptere fortrinsvis til redning af nødstedte på havet. Derudover kan forsvaret indsætte til rådighed værende skibe og fly i eftersøgnings- og redningsopgaver efter behov.

I tilfælde af fly- og skibsuplykker tæt ved kysten, omkring havne og i smalle farvande kan ledelsen af en SAR-operation eventuelt delegeres til en myndighed på land. Ledelsen på stedet udøves da af en udpeget lokal myndighed, f.eks. politiet, en kystredningsstation samt i visse tilfælde et havnekontor.

2.9.3 Øvrige redningsopgaver

Redningsopgaver i søer, moser og vandløb samt havne er en del af opgaverne for det kommunale redningsberedskab. Disse opgaver skal derfor indgå i dimensioneringen af det kommunale redningsberedskab, jf. bekendtgørelsen om risikobaseret kommunalt redningsberedskab.

Hvis der derimod er tale om bjærgning af f.eks. omkomne personer, er dette en politimæssig opgave, hvor politiet har til opgave at rekvirere de relevante beredskaber.

2.9.4 Trykkammerbehandling

Rigshospitalet og Søværnet opretholder et døgnberedskab med henblik på at behandle dykkersyge. Al trykkammerbehandling af dykkersyge – såvel militær som civil – foregår på Rigshospitalet (døgnvagt på tilkald). Rigshospitalets trykkammerenhed varetager endvidere opgaver med behandling af en række andre sygdomme. Rigshospitalet har ansvaret for trykkammeret og beredskabet omkring dette, herunder det sundhedsfaglige og tekniske personale.

2.10 Andre beredskabsaktører

I forbindelse med redningsindsatser kan både andre myndigheder og private firmaer blive inddraget.

Som eksempler på myndigheder kan nævnes de sociale myndigheder, der kan inddrages i forbindelse med genhusning af beboere fra en brandskaded bygning, og Banedanmark, der vil kunne inddrages i forbindelse med togheld.

Private firmaer kan blive inddraget som ressourceejere. Her kan nævnes trafikselskaber i forbindelse med større evakueringsopgaver, entreprenørfirmaer mv., herunder DSB, i forbindelse med indsatser, hvor der skal anvendes tungt løftegrej, vognmandsfirmaer til transport af miljøaffald og ødelagte bygningskonstruktioner samt forsyningselskaber med henblik på afbrydelse af el-, gas-, og vandforsyning i ødelagte bygninger.

Vejdirektoratet er den ansvarlige myndighed for motorveje og det overordnede vejnet (bortset fra vejene i forbindelse med Storebæltsforbindelsen og Øresundsforbindelsen) og er en vigtig aktør ved uheld på motorveje mv. Vejdirektoratet har indgået aftaler med en række parter om levering af forskellige ydelser, herunder rydning og oprydning. Løsningen af opgaven med rydning og oprydning koordineres fra Vejdirektoratets vagtcentral efter nærmere aftale med politiet.

2.11 International assistance

I forbindelse med større ulykker og katastrofer er der mulighed for at anmode om bistand eller assistance fra udlandet. Danmark har indgået bilaterale aftaler med lande i de grænsenære områder eller indgår i multilaterale aftaler gennem samarbejdet i FN, EU, NATO m.fl. om at kunne modtage eller yde redningsassistance.

Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige har i 1989 indgået en nordisk aftale (nordisk redningsoverenskomst – NORDRED). Iværksættelse af assistance for Danmarks vedkommende sker gennem Rigspolitiet. Overenskomsten er nærmere beskrevet i Nordisk Redningstjenestehåndbog.

På baggrund af NORDRED har Københavns Brandvæsen indgået en samarbejdsaftale med Råddningstjänsten Syd i Sydskaåne, hvorefter der principielt kan rekvireres alle former for ressourcer i form af nabohjælp.

Der er endvidere en særlig aftale mellem Region Hovedstaden og Region Skåne om assistance med præhospital indsats, personel, materiel og sengepladser ved større hændelser.

Mellem de danske og tyske myndigheder er der i 1985 indgået en aftale om gensidig assistance ved katastrofer eller alvorlige ulykker. Iværksættelse af assistance i grænseområdet kan foretages af politidirektøren for Syd- og Sønderjyllands Politi og indenrigsministeren for Slesvig- Holsten samt overborgmesteren i Flensborg.

Region Syddanmark har indgået en aftale med Tyskland om helikopterassistance til patienttransporter. Aftalen omfatter også daglige hændelser. Region Syddanmark har endvidere indgået en af-

tale med Flensborg om, at sygehuset i Flensborg – i lighed med de øvrige sygehuse i regionen – elektronisk er koblet sammen med regionens AMK.

Rigspolitiet formidler samarbejde mellem dansk politi og udenlandske politimyndigheder mv. på det beredskabsmæssige område, herunder med henblik på opretholdelse af fred, orden og sikkerhed ved større arrangementer.

Inden for rammerne af EUs samarbejde om civilbeskyttelse er der endvidere mulighed for at trække på assistance fra de deltagende lande i den såkaldte fællesskabsordning, der udover de 27 EU-medlemslande består af Norge, Island og Liechtenstein. I Danmark er Beredskabsstyrelsen nationalt kontaktpunkt for samarbejdet med Europa-Kommissionens monitorerings- og informationscenter (MIC), der modtager og formidler anmodninger om assistance til de deltagende lande og oplysninger om den hjælp, der kan stilles til rådighed for det katastroferamte land, der anmoder om assistance.

Danmark indgår også i NATOs samarbejde om civilbeskyttelse. Aftalen om gensidig katastrofeassistance sikrer, at Danmark vil kunne anmode om hjælp gennem NATOs "Emergency and Disaster Response Coordination Centre" (EADRCC). Endvidere vil Danmark kunne anmode om støtte gennem FN.

2.12 Radiokommunikation

Fra 2008 tages et nyt fælles landsdækkende radiokommunikationssystem – SINE (SIkkerhedsNETtet) – i brug af beredskaberne med henblik på at sikre, at den nødvendige kommunikation i og på tværs af beredskaberne kan finde sted til daglig og i forbindelse med større ulykker og hændelser.

SINE skaber grundlaget for bedre kommunikation og samarbejde mellem de forskellige dele af beredskabet. Med SINE er det muligt for alle dele af beredskabet, herunder politiet, redningsberedskabet, sundhedsberedskabet, dele af forsvaret samt private aktører, at kommunikere med hinanden i hele landet over et fælles system. Det giver en række åbenlyse fordele – f.eks. når en politibil eskorterer en ambulance til hospitalet.

Anvendelsen af SINE er især en fordel ved større ulykker og katastrofer, hvor flere forskellige dele af beredskabet og mange beredskabsfolk arbejder sammen og skal koordinere indsatsen. Det kan være større trafikuheld, forureningsulykker eller hændelser, hvor mange mennesker hurtigt skal evakueres.

Udover et radionet består SINE af brugernes terminaler (radioer) og et antal kontrolrum, som bruges til vagtcentralernes arbejde med koordinering og styring af de forskellige indsatsopgaver. Kontrolrumsfunktionen understøtter, at beredskaberne er i stand til at anvende nettet, så der kan opnås den bedst mulige indsats og den kortest mulige responstid. Dette gælder ikke mindst ved

større hændelser, hvor informationer kan deles på tværs af organisatoriske skel, så beredskaberne kan styre indsatsen så effektivt som muligt.

Kontrolrumsfunktionen kan endvidere anvendes ved udførelsen af andre opgaver, eksempelvis kommunal hjemmehjælp.

Radiokommunikationssystemet er dimensioneret, så der er kapacitet til fælles beredskabsindsatser selv ved større hændelser, og den indbyggede prioritering vil sikre, at de livsvigtige opkald altid kommer igennem.

For at udnytte SINE optimalt, er der fastlagt procedurer for såvel intern som tværgående kommunikation.

2.13 Beredskabsmeddelelser

I tilfælde, hvor der foreligger en akut situation af livstruende karakter for et større antal mennesker, kan der udsendes en beredskabsmeddelelse herom, evt. i forbindelse med sirenevarsling. Politiet har til opgave at sende myndighedernes beredskabsmeddelelser til Danmarks Radio og TV2. Der er indgået en aftale mellem Beredskabsstyrelsen, Rigspolitiet, Danmarks Radio og TV2 om fremgangsmåden ved udsendelse af beredskabsmeddelelser (varslingsaftalen).

3 Alarmering

3.1 Generelt

Alarmering af redningsberedskabet, sundhedsberedskabet, politiet m.fl. sker fra alarmcentralerne, som modtager alle 1-1-2 opkald fra borgere m.fl., som kommer i nødsituationer. Alarmcentralerne vurderer i hvilken udstrækning opkald er relevante eller ikke relevante for beredskabsaktørerne på baggrund af gældende lovgivning, visitationsretningslinjer og aftaler om, hvilke typer opgaver, der er relevante for de enkelte beredskabsaktører. Ved relevante opkald videreformidles opgaver til beredskabsaktørerne, mens der ved ikke relevante opkald vejledes om anden mulig hjælp.

3.2 Alarmcentralerne (1-1-2)

Der eksisterer en alarmcentralordning for det storkøbenhavnske område – Alarmcentral København – som varetages af Københavns Brandvæsen, og en alarmcentralordning for resten af landet – Alarmcentral Danmark – som varetages af politiet i et net af sammenhængende alarmcentraler. Politiets alarmcentraler modtager 1-1-2 opkald og disponerer opgaver til alle redningsberedskaber, ambulancetjenester og politikredse m.fl. uden for Storkøbenhavn, mens Alarmcentral København alene modtager 1-1-2 opkald og varetager disponeringen af opgaver til redningsberedskaberne og ambulancetjenesterne m.fl. i Storkøbenhavn med elektronisk kopi til den relevante politikreds. 1-1-2 opkald til politiet i det storkøbenhavnske område viderestilles af Alarmcentral København til den relevante politikreds.

Alarmcentral København varetager en ressourcekoordinerende funktion for redningsberedskaberne i Storkøbenhavn ved at opretholde en køretøjsstatus for samtlige redningsberedskaber samt en opgavefordelingsfunktion på tværs af ambulancetjenesterne, der opererer i Storkøbenhavn. Der kan således i det storkøbenhavnske område allerede i alarmeringsfasen foregå en ressourcestyring, når der optræder flere samtidige hændelser eller opstår situationer, der kræver indsættelse af mange ressourcer. For til stadighed at sikre alarmering af relevant beredskab og for at sikre opretholdelse af Alarmcentral Københavns overblik over tilgængelige ressourcer, foregår al rekvirering af redningsberedskaber og ambulancetjenester i Storkøbenhavn gennem Alarmcentral København. Det gælder også i situationer, hvor politiets koordinerende ledelse (KSN) og/eller lokale beredskabsstabe er samlet, idet der i sådanne situationer etableres forbindelse mellem stabene og Alarmcentral København.

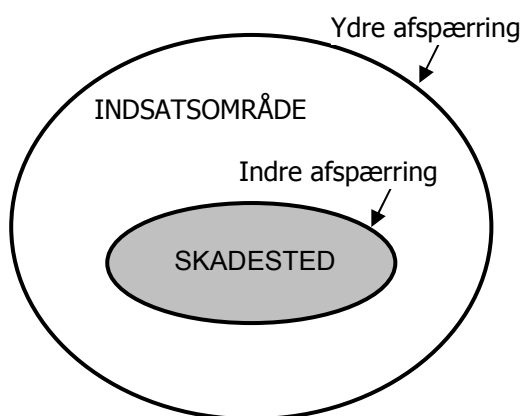
Uden for Storkøbenhavn er de enkelte beredskabsaktører selv ansvarlige for ressourcekoordineringen. Flere redningsberedskaber har dog lavet fælles vagtcentraler, som kan foretage ressourcestyringen inden for vagtcentralens område. Endvidere har flere redningsberedskaber indgået aftaler omkring udnyttelse af fælles ressourcer. Politiets alarmcentraler uden for Storkøbenhavn kan være indsatsledelsen behjælpelig med rekvirering/alarmering af beredskabsaktører, der skal yde assi-

stance eller sekundær udrykning, men skal af rekvirenten oplyses om, hvilket/hvilke beredskab(er) der konkret skal alarmeres, da politiets alarmcentraler ikke opretholder et overblik over tilgængelige ressourcer.

4 Indsatsmæssige opgaver

4.1 Generelt

I forbindelse med en redningsindsats – bortset fra indsatser ved meget små og mindre hændelser – vil der normalt blive defineret såvel et skadested (afgrænset af en indre afspærring) som et indsatsområde (afgrænset af en ydre afspærring). Dette kan anskueliggøres ved følgende principskitse:

Ved hændelser, hvor der, efter at hændelsen er indtruffet, fortsat kan være fare for personer på en del af skadestedet – f.eks. ved udslip af farlige stoffer – kan der yderligere blive etableret et fareområde. Fareområdet vil således være en del af skadestedet og afgrænses ved uheld med kemiske stoffer af en sikkerhedsafstand. For så vidt angår terrorrelaterede hændelser henvises til bilag 8.

Det afhænger af ulykkens karakter, hvilke aktører der konkret inddrages i indsatsen, men især ved større ulykker med tilskadekomne, vil der som udgangspunkt være tre overordnede faglige ansvarsområder i indsatsområdet:

- Ansvar for koordinering af den samlede indsats samt øvrige politimæssige opgaver, der varetages af indsatsleder-politi (ISL-PO). Dette er reguleret af beredskabsloven og politiloven.
- Ansvar for den tekniske indsats, herunder ansvarsområdet inden for den indre afspærring, der varetages af indsatsleder-redningsberedskab (ISL-RB). Dette er reguleret af beredskabsloven og af administrative forskrifter fastsat i medfør af beredskabsloven.
- Ansvar for den sundhedsmæssige indsats, herunder den sundhedsfaglige vurdering, prioritering, behandling, visitation og patienttransport, der varetages af den koordinerende læge (KOOL). Dette er reguleret af administrative forskrifter fastsat i medfør af sundhedsloven.

Der er udarbejdet Retningslinjer for anvendelse af markeringsveste med henblik på let at kunne genkende og skelne mellem lederne fra de tre beredskaber, jf. bilag 4.

Herudover kan andre myndigheder eller specialister inddrages til støtte for indsatsen, jf. kapitel 2.

Der kan forekomme ulykker – også større ulykker – hvor alene politiet og redningsberedskabet vil være indsat, f.eks. naturbrande i forbindelse med længere tørkeperioder og større forureningsuheld, f.eks. brud på en olietransmissionsledning. Der vil også kunne forekomme ulykker, hvor kun politiet og sundhedsberedskabet er til stede, f.eks. færdselsuheld uden fastklemte og uden fare for brand.

4.2 Indsatsledelsen

De opgaver, der skal løses i et indsatsområde, kan overordnet opdeles i:

- Samarbejde og organisering
- Sikkerhed og tekniske forhold
- Sektorfaglige opgaver for alle relevante aktører

Ved større ulykker vil der – normalt i tilknytning til politiets kommandostade (KST) – blive etableret en indsatsledelse. I indsatsledelsen indgår lederne af de beredskaber, som har specifikke indsatsmæssige opgaver i forbindelse med den konkrete hændelse. Grundstammen i indsatsledelsen ved større ulykker med tilskadekomne udgøres således af de tre overordnede ledere, dvs. ISL-PO, ISL-RB og KOOL, idet det dog bemærkes, at ISL-PO og ISL-RB har særlige opgaver, jf. beredskabslovens §§ 17 og 16.

ISL-PO koordinerer den samlede indsats i hele indsatsområdet, således at den samlede indsats foregår så effektivt som muligt. ISL-PO har det overordnede ansvar for samarbejdet og organiseringen i indsatsområdet og varetager herunder opgaver omkring afspærring og adgangskontrol. Alle beredskabsaktører, der indsættes i forbindelse med en redningsindsats, er, for så vidt angår ikke-sektorspecifikke spørgsmål, underlagt ISL-PO, når de befinder sig i indsatsområdet og uden for selve skadestedet.

ISL-RB har ansvaret for den tekniske indsats på selve skadestedet, herunder forhold omkring personellets sikkerhed og arbejdsvilkår. Alle beredskabsaktører, der indsættes på selve skadestedet, er, for så vidt angår den tekniske indsats og forhold omkring personellets sikkerhed og arbejdsvilkår, underlagt ISL-RB. ISL-RB er således ansvarlig for personsikkerheden for samtlige indsatte enheder under arbejdet på skadestedet. De enkelte enheders indsats på selve skadestedet skal derfor ske i tæt samarbejde med ISL-RB.

I tilfælde, hvor der indsættes andre sagkyndige beredskaber (andre beredskabsaktører) i et indsatsområde, ligger ansvaret for den faglige indsats hos den udsendte leder af dette beredskab, jf. sektoransvaret. Sådanne faglige ledere indgår med hver sin faglige ekspertise i indsatsledelsen for derigennem at bidrage til den mest hensigtsmæssige løsning af den samlede indsatsopgave. Grundstammen i indsatsledelsen kan således suppleres afhængig af ulykkens karakter.

I det følgende beskrives de tre overordnede ledelsesmæssige ansvarsområder. De respektive myndigheder har i øvrigt udarbejdet funktionsbeskrivelser for de tre overordnede ledere, jf. bilag 5.

4.3 Koordinering af den samlede indsats

ISL-PO er som repræsentant for politidirektøren i indsatsområdet ansvarlig for, at den samlede indsats koordineres i henhold til politidirektørens overordnede prioriteringer og beslutninger.

Ved mindre ulykker, er det den mest erfarne polititjenestemand i første vogn på et skadested, der er politiets indsatsleder. Ved større ulykker – eller efter en konkret vurdering – sendes en politileder med de rette uddannelsesmæssige kompetencer til stedet som ISL-PO. Indtil den chargerede polititjenestemand møder på skadestedet, fungerer den mest erfarne polititjenestemand i første vogn som ISL-PO.

I forbindelse med større ulykker opretter ISL-PO et kommandostade (KST), hvorfra den samlede indsats i indsatsområdet koordineres.

ISL-PO har som ansvarlig for den koordinerende ledelse i indsatsområdet til opgave:

- at fastslå skadestedets og indsatsområdets omfang i samarbejde med den øvrige indsatsledelse,
- at forberede og iværksætte den umiddelbare evakuering i samarbejde med ISL-RB,
- at vurdere behovet for varsling, jf. varslingsaftalen, i samarbejde med ISL-RB,
- at koordinere oprettelsen af de for indsatsen nødvendige faciliteter, f.eks. behandlingsplads, kommandostade, kontaktpunkt, opmarchområde, opsamlingssted og samlingssted for døde,
- at koordinere indsatsen med den øvrige indsatsledelse,
- at fastlægge og sikre køreveje og ambulanceveje inden for indsatsområdet,
- at afgive situationsmeldinger til kommandostationen (KSN),
- at formidle assistance,
- at foretage nødvendig bevogtning og afspærring (indre og ydre), herunder sikring af evt. værdigenstande,
- at koordinere forholdet til pressen i indsatsområdet,
- at overveje behov for opdeling af indsatsområdet i tilfælde af flere skadesteder,
- at udpege KST-leder og radio-/logmand,
- at fastlægge tidspunkter for møde/kontakt til ISL-RB, KOOL og andre relevante ledere,
- at overveje behov for oprettelse af et evakueringscenter i samarbejde med kommunens krisestyringsstab
- at overveje behov for oprettelse af et pårørendecenter i samarbejde med kommunens krisestyringsstab,
- at koordinere logistiske tiltag i form af underbringelse, forplejning og toiletfaciliteter og
- at vurdere – i samarbejde med ISL-RB – om et område kan være truet (nyt fareområde, hvis vinden vender).

Derudover har politiet en række andre politimæssige opgaver, herunder:

- at sikre ro og orden,
- at iværksætte efterforskning,
- at registrere/identificere overlevende, tilskadekomne eller døde og
- at foretage dokumentation/log til efterforskningsbrug og evaluering.

4.4 Den tekniske indsats

ISL-RB har ansvaret for den tekniske indsats på et skadested – også betegnet den tekniske ledelse – hvilket indebærer, at ISL-RB har ansvaret for udførelsen af de direkte skadeafhjælpende tiltag på skadestedet (bortset fra de rent medicinske tiltag over for tilskadekomne eller fastklemte personer, der iværksættes af sundhedsberedskabet), herunder at disse udføres på en for det samlede indsatsmandskab forsvarlig og betryggende måde. ISL-RB har derfor den overordnede ledelse af samtlige indsatsenheder inden for den indre afspærring, for så vidt angår disse enheders færden på skadestedet og varetagelse af tekniske opgaver såsom brandslukning, redning, afstivning, fjernelse af bygningsdele/køretøjer/vragdele og opgaver med henblik på at sikre miljøet.

Med indførelsen af de nye regler for risikobaseret dimensionering (se bilag 1) vil der være tilfælde, hvor ISL-RB enten ikke vil blive afsendt til et skadested, hvilket typisk vil være tilfældet ved en række mindre hændelser, eller først ankommer til skadestedet efter det kommunale redningsberedskabs sluknings- og redningskøretøjer. I disse tilfælde vil den tekniske ledelse af indsatsen, indtil ISL-RB eventuelt ankommer, blive varetaget af en holdleder fra førsteudrykningen med de uddannelsesmæssige kvalifikationer, som kommunalbestyrelsen finder det fornødent at stille til denne funktion.

ISL-RB træffer afgørelse om indsættelse på skadestedet af egne indsatsenheder, assistanceenheder fra en anden kommunes redningsberedskab, det statslige regionale redningsberedskab, sundhedsberedskabet og eventuelt andre specialister, og om hvorledes den samlede skadeafhjælpende opgave på skadestedet løses.

ISL-RB udøver sin kommando gennem holdlederne – eller andre udpegede ansvarlige personer – fra de fremmødte beredskaber.

ISL-RB varetager mange opgaver på skadestedet, og en stor del af beslutningerne har betydning for forhold, der rækker ud over den indre afspærring. Derfor skal en del af beslutningerne naturligt tages i samråd med den øvrige indsatsledelse og øvrige myndigheder, der måtte blive involveret i den aktuelle indsats.

ISL-RB har som ansvarlig for den tekniske ledelse på skadestedet bl.a.

til opgave:

- at foretage situationsbedømmelse, herunder skabe det nødvendige grundlag for en livreddende og skadeafhjælpende førsteindsats,
- at fastlægge omfanget af et eventuelt fareområde,
- at vurdere behovet for varsling, jf. varslingaftalen, i samarbejde med ISL-PO,
- at beslutte hvilken førsteindsats, der skal iværksættes,
- at indsætte holdlederne for de fremmødte indsatsenheder,
- at fastlægge – i samarbejde med den øvrige indsatsledelse – placeringen af behandlingsplads, kommandostade, kontaktpunkt, opmarchområde, opsamlingssted og samlingssted for døde,
- at rekognoscere, herunder skabe det nødvendige grundlag for den endelige indsats,
- at iværksætte den endelige indsats,
- at løbende vurdere om de til rådighed værende ressourcer på skadestedet er tilstrækkelige,
- at iværksætte eventuel bekæmpelse af følgeskader,
- at rekvirere den for opgaveløsningen nødvendige assistance, idet assistance ud over egne enheder rekvireres gennem KST (jf. dog afsnit 3.2 vedrørende Storkøbenhavn),
- at afgive ankomst- og situationsmeldinger til vagtcentralen,
- at kontrollere og følge op på den iværksatte indsats med det formål at vurdere den ønskede effekt,
- at etablere den nødvendige tekniske ledelsesstruktur med det formål at skabe tid og rum til skadestedsledelse,
- at sikre sig, at indsatsen foregår så effektivt som muligt, og at der ikke bindes unødige ressourcer på skadestedet,
- at løbende tilgodese det indsatte mandskabs sikkerhed og
- at sikre spor og andet bevismateriale.

4.5 Den sundhedsfaglige indsats

KOOL har det overordnede ansvar for den præhospitale indsats og har således ingen behandlingsmæssige opgaver i indsatsområdet. KOOL's opgaver varetages i samarbejde med den øvrige indsatsledelse.

Den væsentligste præhospitale opgave er at redde liv og førlighed ved hurtigt at vurdere, prioritere, behandle og transportere patienter til endelig behandling. En række beslutninger om en hensigtsmæssig løsning af disse opgaver træffes bedst i samråd med den øvrige indsatsledelse.

Alle regionens sundhedsfaglige enheder, herunder udrykningshold samt ambulancetjenesten, refererer til KOOL. Embedslægen er som statslig myndighedsrepræsentant ikke underlagt KOOL og rådgiver derfor selvstændigt indsatsledelsen om særlige forhold for udsatte personer, jf. afsnit 2.3.3.

Indtil KOOL er fremme, varetages de præhospitale opgaver af ambulancelederen, der normalt vil være behandleren på den først ankomne ambulance. Denne foretager i samråd med ISL-PO og ISL-RB en foreløbig vurdering af behandlingsbehovet og igangsætter den præhospitale indsats.

KOOL's væsentligste opgaver er:

- at foretage den overordnede sundhedsfaglige vurdering i indsatsområdet, herunder vurdere antallet af tilskadekomne og sværhedsgraden af skader hos disse og at vurdere og fastlægge det overordnede behov for præhospital behandling og triage,
- at lede regionens sundhedsvæsens samlede indsats i indsatsområdet, herunder den samlede ambulanceindsats, udrykningshold og kriseterapeutisk indsats og andet personale indsat fra sundhedsvæsenet,
- at afgive løbende situationsrapporter til AMK,
- at fastlægge – i samarbejde med den øvrige indsatsledelse – placeringen af behandlingsplads, kommandostade, kontaktpunkt, opmarchområde, opsamlingssted og samlingssted for døde,
- at være ansvarlig for organisering og bemanning af behandlingspladsen,
- at koordinere den præhospitale indsats med den øvrige indsatsledelse,
- at tage stilling til evt. spørgsmål om sundhedsfare, behov for særlig observation eller information af borgere i samarbejde med embedslægen,
- at koordinere og være ansvarlig for patienttransport til hospitalerne,
- at vurdere og beslutte behovet for indsættelse af kriseterapeutisk personale fra sundhedsberedskabet i indsatsområdet,
- at yde faglig rådgivning til ISL-RB og ISL-PO, hvis der er et sådant behov,
- at være ansvarlig for information af medier vedrørende patienter og behandling og
- at træffe beslutning om ophør af den sundhedsfaglige indsats i indsatsområdet.

Embedslægens opgaver i indsatsområdet fremgår af afsnit 2.3.3.

5 Generelle indsatsprincipper

5.1 Situationsbedømmelsen

Straks efter ankomsten til skadestedet/indsatsområdet iværksættes en hurtig bedømmelse af situationen, for at give indsatsledelsen et foreløbigt indtryk af skadebilledet. Situationsbedømmelsen tager udgangspunkt i:

- Hvad der umiddelbart kan ses
- De oplysninger der kan indhentes hos tilstedeværende
- Eventuelt lokalkendskab til skadestedet eller indsatsområdet
- Eventuelle mødeplaner mv.

Situationsbedømmelsen indeholder som minimum følgende punkter:

- Mennesker og/eller dyr i fare?
- Hvor (lokalisering af skaden og udpegning af evt. fareområde)?
- Hvad (kategorisering af skaden)?
- Hvorhen (skadeudvikling)?
- Særlige farer?
- Adgangsveje?

Med udgangspunkt i situationsbedømmelsen skal indsatsledelsen overveje og beslutte sig for en konkret førsteindsats.

Indsatsledelsen skal være opmærksom på, at opgaveløsningen indgår som et led i en fælles indsats. Et tilfredsstillende resultat kan kun opnås gennem et fortløbende samarbejde og en løbende koordinering af indsatsen. Formålet med samarbejdet og den løbende koordinering er at opnå den bedst mulige effekt af indsatsenhedernes samlede indsats.

5.2 Førsteindsatsen

Formålet med førsteindsatsen er at yde hjælp til tilskadekomne og umiddelbart truede personer samt at hindre udbredelse af en indtruffet skade samtidig med, at indsatsledelsen levnes tid og rum til at gennemføre en nøjere rekognoscering på hele skadestedet eller i indsatsområdet.

Førsteindsatsen iværksættes med en befaling og/eller ordre på baggrund af overvejelserne efter situationsbedømmelsen.

I forbindelse med førsteindsatsen prioriteres løsningen af opgaverne normalt i følgende rækkefølge:

1. Redning af mennesker
2. Redning af dyr
3. Redning af værdier, herunder miljøet
4. Fjernelse af særlige farer
5. Standsning af udbredelsen
6. Overvejelser omkring den endelige bekæmpelse af skaden

Er der mennesker eller dyr i fare, skal førsteindsatsens hovedvægt lægges på en livreddende indsats. I de tilfælde, hvor særlige farer vanskeliggør en livreddende indsats, kan det blive nødvendigt først at fjerne de særlige farer, der udgør en direkte trussel mod indsatspersonalet og/eller eventuelle tilskadekomne, som ikke umiddelbart kan flyttes.

Objekter, hvori mennesker eller dyr er i fare, prioriteres forud for løsning af den samlede opgave.

For at lette befalings-/ordreudgivelsen i forbindelse med iværksættelsen af førsteindsatsen inddeles truede/ involverede personer i tre klasser.

Klasse 1: Personer, der er direkte truet af skaden, og som ikke selv kan forlade deres opholdssted. Sådanne personer skal øjeblikkeligt reddes, medmindre det efter en konkret risikovurdering besluttes først at sikre skadestedet under indsatsen.

Klasse 2: Personer, der, hvis skaden breder sig, kan blive truet, men som på nuværende tidspunkt er i stand til selv at bringe sig i sikkerhed. Sådanne personer skal snarest muligt evakueres.

Klasse 3: Personer, der ikke er og som ikke vil blive truet af skaden, men som på anden måde kan blive berørt. Sådanne personer skal informeres om situationen.

Ved større ulykker med mange tilskadekomne anvendes redningstjenestens 5 stadier til prioritering af indsatsen. Grundprincippet i denne prioritering er, at det størst mulige antal mennesker skal reddes på den kortest mulige tid. Derfor skal redningsindsatser ved sådanne ulykker normalt gennemføres i følgende rækkefølge (redningstjenestens 5 stadier):

1. stadium: Opsamling af frit tilgængelige samtidig med en rekognoscering for skadens art og omfang
2. stadium: Frigørelse af let tilgængelige
3. stadium: Frigørelse af svært tilgængelige
4. stadium: Eftersøgning efter savnede personer
5. stadium: Afsøgning af hele skadestedet

Indsatsledelsen skal altid sikre sig den størst mulige faglige bistand af tilstedeværende ekspertise i forbindelse med løsning af alle indsatsopgaver. Det er endvidere af afgørende betydning, at der indsættes de tilstrækkelige ressourcer i forhold til det aktuelle skadeforløb.

Iværksættelse af førsteindsatsen ved befaling eller ordre

På skadestedet befaler ISL-RB til holdlederne/lederne for indsatsenhederne, og skal i forbindelse hermed anvise, hvilke opgaver indsatsenhederne skal løse, og hvordan de skal løses (udføres). Derimod skal ISL-RB ikke tage stilling til, hvorledes opgaverne fordeles på mandskabet. I forbindelse med iværksættelse af indsatser er det hensigtsmæssigt, at befalingsudgivelsen normalt følger den opbygning og den systematik, der findes i 5-punktsbefalingen:

1. Situation
2. Opgave
3. Udførelse
4. Logistik
5. Kommunikation

Formålet med at anvende 5-punktsbefalingen er at sikre, at indsatsledernes beslutninger kommunikeres videre på en velkendt og enkel måde samt at give holdene alle nødvendige oplysninger for at løse opgaven. En skabelon for en 5-punktsbefaling findes i bilag 6.

Den fuldstændige 5-punktsbefaling kan blive ganske omfattende, idet den kan anvendes til planlægning og befalingsudgivelse i forbindelse med meget store og langvarige indsatser. Ved befalingsudgivelse i dagligdagen er det som regel kun nødvendigt at anvende punkterne: 1. situation, 2. opgave og 3. udførelse suppleret med "jeg" (indsatsledelsens placering og kontakt hertil).

I situationer, hvor tidsfaktoren er af særlig stor betydning, f.eks. ved tilstedeværelse af klasse 1 personer, eller der foreligger særlige faremomenter, kan de enkelte ledere vælge at iværksætte førsteindsatsen ved en ordre.

En ordre gives ud fra følgende systematik:

"Jeg vil – du skal".

Anvendes en ordre ved iværksættelse af førsteindsatsen, skal lederen efterfølgende sikre sig, at indsatsenhederne får de manglende informationer.

Assistancebehov

Assistance rekvireres i det øjeblik, indsatsledelsen bliver klar over – eller forventer – at der er behov for yderligere indsatsenheder. Rekvirering af assistance skal således ikke afvente eventuelle situationsmeldinger (se nedenfor). Normalt vil den assistance, der tilkaldes udover egne enheder, tilvejebringes via den koordinerende ledelse i indsatsområdet (Kommandostedet – KST).

Situationsmelding

Efter befalings-/ordreudgivelsen til førsteindsatsen sendes en situationsmelding til vagtcentralen eller kommandostationen (KSN). Situationsmeldingen skal indeholde oplysninger om:

1. Situationen på stedet
2. Indsatte enheder
3. Evt. etablerede faciliteters beliggenhed
4. Assistancebehov

5.3 Rekognosceringen

Når førsteindsatsen er iværksat, gennemfører indsatsledelsen en nøje rekognoscering i indsatsområdet. Formålet med rekognosceringen er at fastslå og bedømme følgende med henblik på at fastlægge den endelige indsats:

- Skadernes omfang
- Skadernes udviklingsmuligheder og særlige færemomenter
- Adgangsveje

Indsatsledelsen udfærdiger løbende situationsmeldinger til henholdsvis vagtcentralen og kommandostationen (KSN). Indholdet i situationsmeldingerne afpasses den konkret iværksatte indsats.

5.4 Endelig indsats

Den endelige indsats sigter mod den fuldstændige løsning af beredskabets operative opgaver og fastlægges derfor på baggrund af den gennemførte rekognoscering. Iværksættelsen sker som for førsteindsatsen, dvs. normalt ved befalingsudgivelse til indsatsenhederne.

Ved omfattende skader kan det være nødvendigt at opdele den endelige indsats i prioriterede etaper, ligesom det kan komme på tale at opdele skadestedet i flere skadesteder med egen indsatsledelse.

Indsatsledelsen skal, efter at den endelige indsats er iværksat, fortsætte rekognosceringen, herunder skal de enkelte ledere overveje behovet for logistik og afløsning samt foretage kontrol og opfølgning på den iværksatte indsats.

5.5 Afslutning af indsatsen

Når samtlige operative opgaver for beredskabet er løst, skal indsatsen afsluttes. Afslutning kan ske med alle indsatte enheder samtidig eller med dele af indsatsenhederne. Den endelige afslutning aftales af indsatsledelsen.

Afslutning omhandler følgende punkter:

- Følgeskadebekæmpelse
- Oprydning og sikring
- Brandvagt
- Videregående forureningsbekæmpelse

Med det formål at sikre indbo, maskiner og bygninger mod følgeskader (f.eks. vand- og korrosionsskader) under eller efter bygningsbrand, er indsatsleder-redningsberedskab (ISL-RB) bemyndiget til at lade redningsberedskabet eller anden kvalificeret assistance iværksætte den nødvendige indsats mod følgeskaderne. Omfanget af denne bemyndigelse er nærmere beskrevet i den af Forsikring & Pension udgivne vejledning om "Bekæmpelse af følgeskader efter brand".

Oprydning og sikring af skadestedet, der ikke indgår i følgeskadebekæmpelsen, foretages alene med det formål at hindre genopblussen af en evt. brand samt for at fjerne andre umiddelbare risici fra skadestedet. Således foretages der normalt i denne forbindelse ikke en total oprydning på skadestedet, herunder f.eks. udbæring af alt udbrændt indbo mv. samt bortfjernelse af evt. forurenede jord, idet sådanne videregående opgaver normalt skal løses bl.a. af skadelidte ejer selv eller dennes forsikringsselskab, herunder ved anvendelse af entreprenører mv. med viden om og materiel til løsning af sådanne opgaver.

Også i forbindelse med følgeskadebekæmpelse samt oprydning og sikring af skadestedet skal der tages hensyn til politiets videre efterforskning, herunder behovet for sporbevaring, og både omfanget af følgeskadebekæmpelsen samt oprydningen og sikringen aftales derfor altid af indsatsledelsen.

Såfremt der efter en oprydning fortsat vurderes at være risiko for genopblussen af en brand, skal der efterlades en brandvagt på stedet, indtil der ikke længere vurderes at være risiko herfor.

I forbindelse med akutte uheld med farlige stoffer skal ISL-RB forud for den endelige indsats, herunder oprydningen, aftale med kommunens miljøafdeling om overtagelse af skadestedet, idet den endelige bekæmpelse af en forurening normalt ikke er en opgave, der skal løses af redningsberedskabet. Det er ISL-RB, der skønner, hvornår den akutte del af indsatsen er gennemført.

I forbindelse med større uheld på motorveje og det overordnede vejnet vil rydning og oprydning, når beredskabets operative indsats er tilendebragt, blive koordineret af Vejdirektoratet efter nærmere aftale med politiet, idet Vejdirektoratet har aftaler med en række parter om løsning af opgaverne med fjernelse af havarerede køretøjer og retablering af vejbaner mv.

Retablering

Efter afslutning af indsatsen retableres indsatsenhederne hurtigst muligt, herunder foretages den nødvendige debriefing af mandskabet.

Principielt medtager enhederne alt materiel fra skadestedet/indsatsområdet efter indsatsens afslutning. Dog skal materiel, der er anvendt til sikring, efterlades i det omfang, det fortsat anses for nødvendigt.

De enkelte ledere udarbejder efter indsatsens afslutning en rapport efter gældende bestemmelser.

6 Ledelse af større indsatser

6.1 Generelt

Hovedprincipperne for indsatsledelse, der anvendes i alle dagligt forekommende scenarier, ændres principielt ikke, når der er tale om større, komplekse, længerevarende eller flere samtidige hændelser. Ansvarsfordelingen mellem de involverede myndigheder og aktører forbliver den samme, ligesom det også er de samme principielle overvejelser, der skal gøres, og handlinger, der skal udføres i forbindelse med indsatsen.

I forbindelse med større indsatser kan den fase, hvor overblikket og ledelsesgrundlaget skabes, imidlertid vare længere tid end ved de dagligt forekommende hændelser. Med det formål at forkorte denne fase er det vigtigt, at såvel indsatsledelsen som kommunikationen mellem parterne så tidligt som muligt kommer på plads.

Det samlede opgavesæt for den enkelte leder kan endvidere være så omfattende, at der kan være behov for at styrke ledelsesapparatet i indsatsområdet. Derudover kan der være behov for at etablere en række yderligere ledelsesfunktioner og samarbejdsfora på det lokale eller regionale niveau for at lede den samlede indsats og understøtte indsatsen i indsatsområdet.

En principskitse med de grundlæggende funktioner i selve indsatsområdet og på det lokale eller regionale niveau, som det kan være relevant at etablere i forbindelse med en større indsats, er vist i bilag 7. I det følgende beskrives en række af disse funktioner nærmere.

6.2 Indsatsområdet

I indsatsområdet vil indsatsledelsen fortsat skulle forholde sig til følgende opgaver:

- Planlægning, koordination og ledelse af indsatsen
- Kommunikation
- Information
- Logistik
- Mediehåndtering
- Dokumentation

Hvis omfanget af disse opgaver viser, at der er behov for at etablere en stab til støtte for indsatsledelsen, sker dette med udgangspunkt i KST.

6.2.1 Kommandostadet (KST)

KST oprettes af politiet og er en fælles ledelsesplatform for indsatsledelsen. Herfra ledes den samlede indsats i indsatsområdet med hjælp fra personale, der varetager forskellige opgaver. KST kan etableres i et eller flere køretøjer, en eller flere bygninger eller andre egnede lokaliteter og indrettes med kommunikationsmidler, oversigtstavler, mødefaciliteter mv. Såvel politiet som Beredskabsstyrelsen råder over køretøjer, der kan anvendes som teknisk støtte til indsatsledelsen.

Inden oprettelse af KST skal ISL-PO aftale placeringen med den øvrige indsatsledelse. KST skal oprettes så tæt på skadestedet som muligt og i tilknytning til et eventuelt kontaktpunkt. KST/kontaktpunkt skal tydeligt markeres, så alle ledere, der tilgår indsatsområdet, kan finde og melde sig hos KST til briefing og opgavetildeling.

KST bør bemannes med radiooperatør(er), som fører minutrapport om meldinger og rekvisitioner, der kommunikeres på radio og telefon, samt logfører(e), plotter(e) m.fl., der dokumenterer iværksatte dispositioner, styrker der er tilgået indsatsområdet, iværksatte og kommende opgaver, tilskadekomne, logistik mv.

Når KST er etableret, skal rekvisitioner fra indsatsledelsen som udgangspunkt tilgå KST, der videreformidler dem til KSN og derfra eventuelt videre til den lokale beredskabsstab. KST skal informeres om rekvisitioner, som ikke sker gennem KST, f.eks. rekvisitioner af egne enheder. Kommunikation fra indsatsområdet til KSN og videre til den lokale beredskabsstab bør som hovedregel ligeledes foregå via KST. KST bliver hermed omdrejningspunktet for ledelsen af indsatsen, hvor der skabes overblik over rekvisitioner, indsatser, personel mv.

KST-leder

KST kan bemannes med en indsatslederruddannet politimand betegnet KST-leder. KST-leder skal fungere som stabsleder for personalet i KST og varetage de rutineprægede opgaver for indsatsledelsen, herunder f.eks. breve tilgående ledere om hændelsen og status for indsatsen. ISL-PO kan overdrage yderligere opgaver til KST-leder.

KST-leder skal i samarbejde med radiooperatørerne vurdere, om der skal udfærdiges netskitser og kaldesignaler med henblik på at undgå overbelastning af radiokommunikationen. Der kan hertil udfærdiges oversigt over andre kommunikationsmidler og -veje til indsat personel.

KST-leder skal i samarbejde med personalet i KST oprette oversigtstavler, skitser eller kort med optegning af indsatsområdet med funktioner mv., der hele tiden viser hvilke dispositioner, der er truffet, og hvilke faciliteter, der er etableret. KST-leder skal sikre, at alle rekvisitioner videreformidles til KSN/den lokale beredskabsstab, og at det rekvirerede tilgår indsatsområdet.

KST-leder skal kontinuerligt indhente oplysninger fra andre ledere og etablerede faciliteter med henblik på at ajourføre oversigtstavler og kortmateriel og skal endvidere sørge for, at der jævnligt udsendes situationsmeldinger til KSN/den lokale beredskabsstab og personellet i indsatsområdet.

6.2.2 Politiets ledelse af større indsatser

Ulykker med større geografisk udstrækning

I situationer, hvor der indtræder flere samtidige uafhængige ulykker, og der derfor alarmeres til flere ulykker, vil der fra starten være tale om flere indsatsområder. Til hvert af disse indsatsområder etableres der en selvstændig indsatsledelse og et selvstændigt KST.

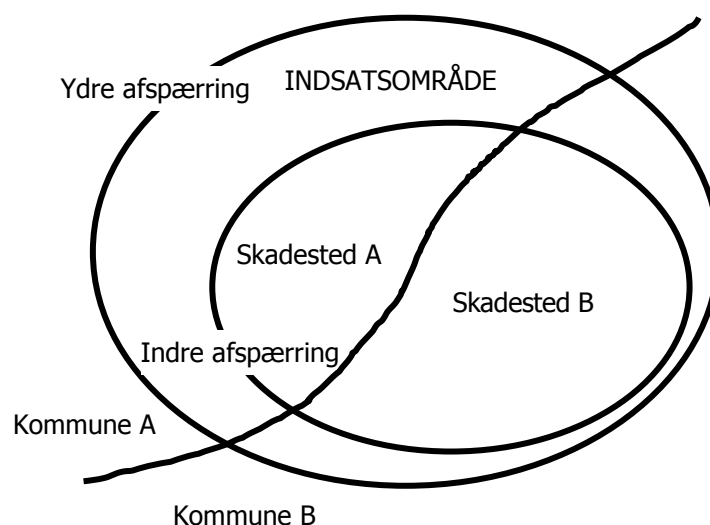
I forbindelse med en ulykke, der har en større geografisk udstrækning eller stor kompleksitet, og hvor der typisk kun er alarmeret til én ulykke, kan det tilsvarende være nødvendigt at etablere flere selvstændige indsatsområder. Beslutningen herom træffes af den først etablerede indsatsledelse, der også afgør om indsatsområdet/-områderne skal indeholde et eller flere skadesteder. Også her vil der i hvert indsatsområde skulle etableres en selvstændig indsatsledelse og et selvstændigt KST.

Koordineringen af den samlede indsats, herunder fordeling af ressourcer til de enkelte indsatsområder, vil blive varetaget af KSN/den lokale beredskabsstab.

Ulykker på tværs af kommunegrænser

Såfremt en ulykke medfører skader på tværs af en eller flere kommunegrænser, skal de berørte kommuner etablere et samarbejde omkring den samlede tekniske indsats på skadestedet.

I en sådan situation vil politiet typisk oprette en KSN eller indkalde den lokale beredskabsstab. Indtil dette er sket vil redningsberedskabernes indsatsledere etablere et samarbejde omkring planlægning og gennemførelse af den samlede tekniske indsats. Såfremt det er hensigtsmæssigt, kan de – f.eks. med udgangspunkt i kommunegrænserne – opdele det samlede skadested i flere selvstændige skadesteder med hver sin ISL-RB.

Indtil KSN er oprettet eller den lokale beredskabsstab er på plads skal indsatsledelsen – hvor flere ISL-RB kan være repræsenteret – koordinere indsatsen så hensigtsmæssigt som muligt. Det kan være essentielt, at ressourcebehov mv. så tidligt som muligt meldes til KSN/den lokale beredskabsstab.

Skader på tværs af politikreds- og regionsgrænser

Såfremt en hændelse medfører skader i flere politikredse, flere kommuner og eventuelt flere regioner, skal de berørte myndigheder, herunder politikredse, kommuner og regioner, etablere et ledelsesmæssigt samarbejde omkring den samlede indsats.

Indsatsen i det enkelte indsatsområde vil blive koordineret af ISL-PO med udgangspunkt i KST, mens den samlede indsats på det lokale eller regionale niveau vil blive koordineret af politidirektørerne med udgangspunkt i de lokale beredskabsstabe.

Samarbejdet mellem politikredsene vil blive ledet af rigspolitichefen, der kan udpege en politikreds til at lede og koordinere den samlede indsats på det lokale niveau. Den lokale beredskabsstab i den udpegede politikreds vil derved naturligt blive den koordinerende beredskabsstab.

Den overordnede koordination af indsatsen på det nationale niveau, information til offentligheden, samt prioritering af de samlede ressourcer vil blive varetaget af den nationale operative stab (NOST).

6.2.3 Redningsberedskabets ledelse af større indsatser

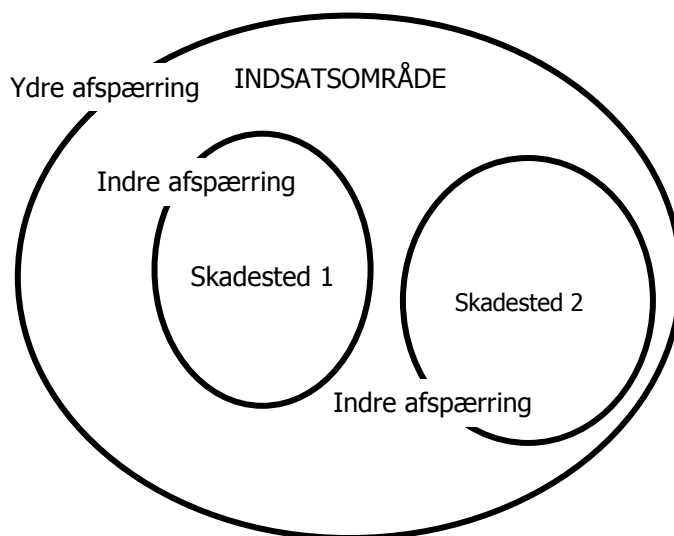
I forbindelse med større, længerevarende eller komplekse indsatser, kan ISL-RB have behov for at udvide ledelsesstrukturen eller etablere en stab for at understøtte ledelsen af den tekniske indsats.

Udvidelse af ledelsesstrukturen

I situationer hvor et skadested har en større geografisk udstrækning, kan ISL-RB opdele det samlede skadested i flere mindre skadesteder.

Såfremt der indsættes flere hold på de enkelte skadesteder kan ISL-RB udpege en selvstændig leder for indsatsen på det enkelte skadested. Lederen af det enkelte skadested – benævnt skadestedsleder – bør så vidt muligt være indsatslederuddannet og bør ikke være pålagt andre ledelsesmæssige opgaver, f.eks. ledelse af et hold.

De enkelte skadestedsledere er underlagt ISL-RB, der med denne udvidede ledelsesstruktur fortsat bevarer den overordnede ledelse af den samlede tekniske indsats i indsatsområdet.

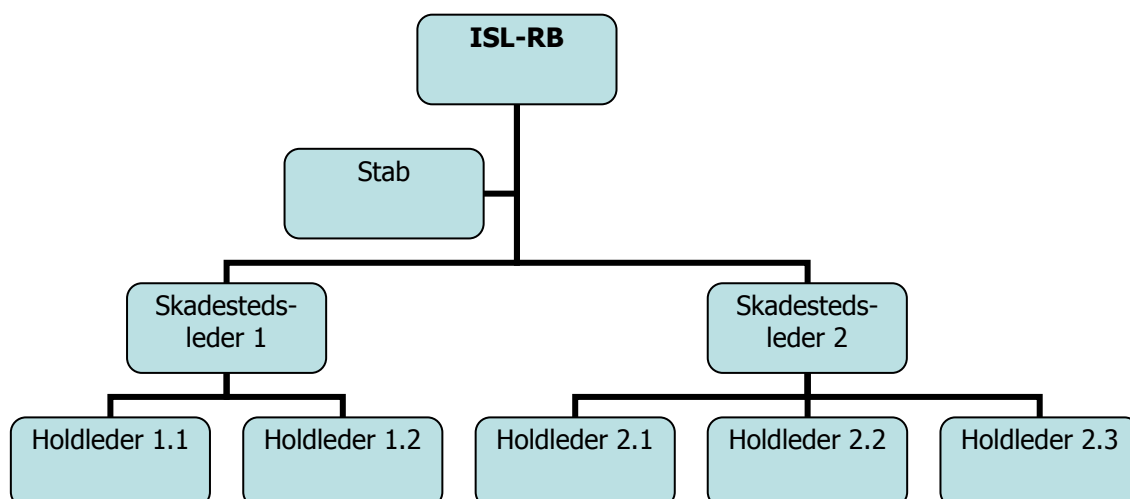

Etablering af en stab

ISL-RB kan også have behov for at etablere en stab, som bistår med at gennemføre den tekniske indsats. Stabens opgaver kan eksempelvis være:

- Fremadrettet planlægning af den tekniske indsats
- Ledelse af og kommunikation til de indsatte mandskaber
- Logistik
- Dokumentation

Denne stab kan enten oprettes i KST eller i en selvstændig lokalitet i umiddelbar nærhed af KST. Ledelseshierarkiet på skadestedet kan derefter principielt beskrives ved følgende diagram:

Principskitse der viser ledelsesforholdene for den tekniske indsats.

6.2.4 Sundhedsberedskabets ledelse af større indsatser

I forbindelse med større og komplekse hændelser med mange tilskadekomne kan der være indsat mange enheder fra sundhedsberedskabet. Der kan i en sådan situation endvidere være behov for at etablere flere behandlingspladser som følge af skadestedets størrelse eller antallet af skadesteder. Til hver behandlingsplads udpeges en leder, som typisk vil være en læge fra en akutlægebil, men det kan også være en rutineret ambulanceleder.

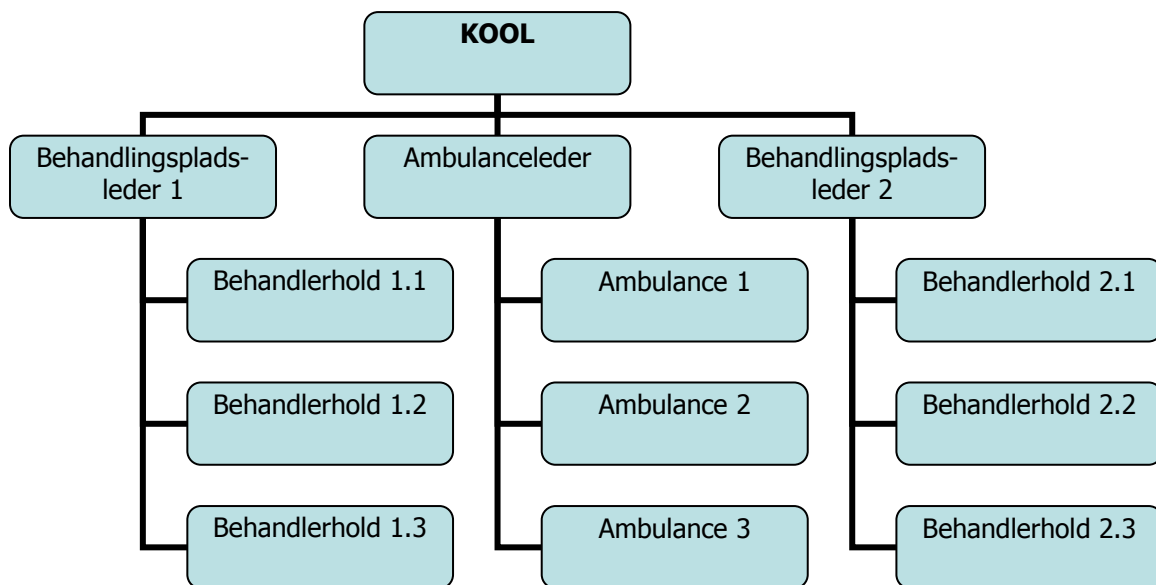
Behandlingspladslederen har ansvaret for de på behandlingspladsen indsatte behandlerhold, som kan bestå af:

- læge fra akutlægebil og dennes assistent (ambulancebehandler),
- udrykningshold udsendt fra sygehus eller
- ambulancehold bestående af to ambulancebehandlere.

Der kan indsættes yderligere hjælpere, f.eks. fra det statslige redningsberedskab, det kommunale redningsberedskab, herunder frivillige, eller hjemmeværnet.

For hvert behandlerhold udpeger behandlingspladslederen på KOOL's vegne en holdleder, som er den person, der har den største sundhedsfaglige kompetence eller den største erfaring.

Da ambulancetjenesten også er underlagt KOOL kan ledelseshierarkiet på skadestedet principielt beskrives ved følgende diagram:

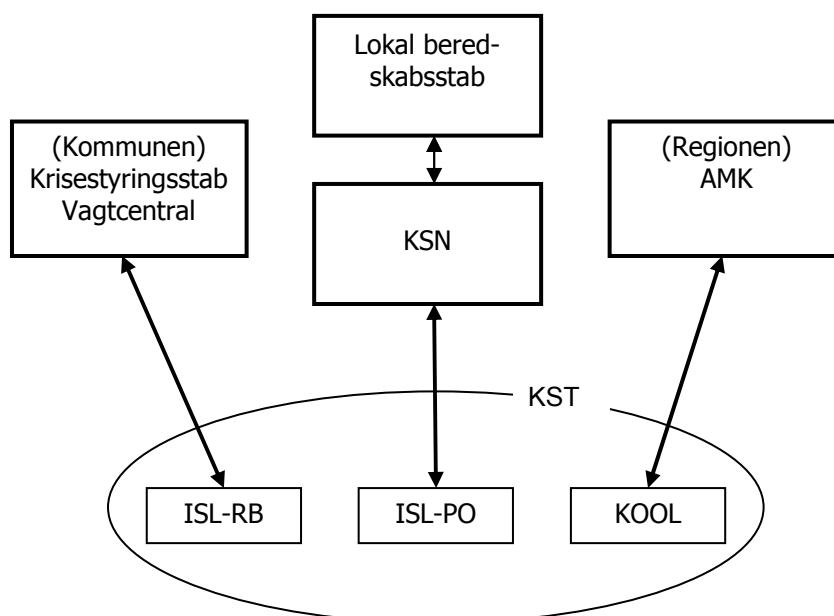
Principskitse der viser ledelsesforholdene for den sundhedsmæssige indsats i et indsatsområde med flere skadesteder.

6.3 Det lokale eller regionale niveau

I forbindelse med større, længerevarende eller komplekse indsatser, kan der være behov for, at baglandet støtter op omkring den igangværende indsats og i samarbejde med indsatsledelsen løser en række forskellige opgaver. Der kan eksempelvis være tale om langsigtet planlægning og styring af myndighedens samlede indsats, samarbejde med andre myndigheder og forvaltninger, information til offentligheden, logistik, dokumentation, mv.

Denne støtte vil blive ydet gennem sektorernes egne ledelsesstrukturer på lokalt og regionalt niveau eksempelvis politiets kommandostation (KSN), kommunens krisestyingsstab eller regionens akutmedicinske koordinationscenter (AMK). Det er de enkelte sektorer, der træffer beslutning om, hvorvidt de har behov for at etablere deres egen ledelsesstruktur i baglandet.

På det lokale eller regionale niveau sker den tværfaglige koordination mellem de involverede aktører i de lokale beredskabsstabe, mens den på det nationale niveau sker i den nationale operative stab (NOST). Derudover kan der i de enkelte sektors ledelsesstrukturer indgå forbindelsespersoner fra andre myndigheder. Forbindelsespersonerne har til opgave at sikre rettidig udveksling af information mellem myndighederne.

Principskitse med et eksempel på ledelses- og samarbejdsfora på det lokale eller regionale niveau. Scenariet kunne være et større skadested med mange tilskadekomne. Pilene angiver kommandoveje mellem indsatsområdet og baglandet. Derudover vil der være koordination på tværs af enhederne i baglandet.

6.3.1 Kommandostationen (KSN)

KSN etableres efter beslutning af politidirektøren, når der vurderes at være behov for overordnet koordinering af den samlede politimæssige indsats.

KSNs overordnede opgaver er:

- at iværksætte politiets taktiske indsats, herunder forberedelse og udsendelse af én eller flere indsatsleder-politi, afhængig af hændelsens udbredelse eller antallet af skadesteder/indsatsområder,
- at iværksætte strafferetlig efterforskning og undersøgelse og at
- koordinere den samlede indsats, herunder:
 - at understøtte indsatsleder-politi,
 - at iværksætte logistiske tiltag, dokumentation mv.,
 - at rekvirere assistance fra og kontakt til andre myndigheder og enheder, som ikke indgår i indsatsen,
 - at anvise og sikre ambulanceveje uden for indsatsområdet/erne,
 - at opretholde kontakt til Akut Medicinsk Koordinationscenter (AMK) og eventuelt sygehuse,
 - at identificere og registrere tilskadekomne og omkomne,
 - at underrette pårørende,
 - at deltage i oprettelse af evakueringscenter,
 - at deltage i oprettelse af pårørendecenter,
 - at informere pressen,
 - at iværksætte varsling og
 - at iværksætte evakuering.

6.3.2 Den lokale beredskabsstab

Den lokale beredskabsstab består af politidirektøren (leder af staben), chefen for Beredskabsstyrelsens regionale beredskabscenter og chefen for totalforsvarsregionen samt disses personlige rådgivere som faste medlemmer. Enhver af disse faste medlemmer kan anmode politidirektøren om at etablere beredskabsstaben. Relevante civile myndigheder m.fl., herunder kommuner og regioner, kan indgå i staben efter behov.

Det er formålet med staben, at der under politidirektørens ledelse og under hensyn til sektoransvaret etableres et planlægningsmæssigt og operativt samarbejde mellem myndigheder og andre med ansvar og opgaver på beredskabsområdet med henblik på:

- strategisk og operativt at kunne træffe beslutninger om en koordineret og prioriteret anvendelse af de samlede ressourcer i tilfælde af større ulykker og katastrofer, ekstreme vejsituationer, større begivenheder og i tilfælde af krise og krig samt
- at sikre en samstemt og afpasset informationsformidling såvel indad som udadtil, herunder til befolkningen.

Politidirektøren skal i et tæt samarbejde med de øvrige deltagere i staben sikre et effektivt og vel-fungerende samarbejde. Dette indebærer, at politidirektøren:

- træffer beslutning om de nærmere praktiske forhold for stabens virksomhed, herunder placering og logistik mv.,
- tager initiativ til oprettelse af beredskabsstaben,

- leder møderne i staben, og gennem mødeledelsen skaber forudsætningerne for, at der bliver truffet de beslutninger, der er nødvendige for at sikre en koordineret og prioriteret anvendelse af de samlede ressourcer,
- forestår formidling af information til pressen og øvrige (under hensyntagen til sektoransvaret) på stabens vegne om stabens virksomhed,
- ved indsatsens afslutning tager initiativ til nedlæggelse af den lokale beredskabsstab og
- sammen med øvrige medlemmer af den lokale beredskabsstab kontinuerligt forestår evalueringer og erfaringsopsamling.

6.3.3 Kommunens krisestyringsstab

Kommunens krisestyringsstab etableres ved større, længerevarende hændelser, der involverer flere af kommunens forvaltninger. Betegnelsen kommunens krisestyringsstab er ikke en officiel betegnelse som en række af de andre anvendte betegnelser, f.eks. KST, KSN og AMK. Nogle kommuner kan således have valgt en anden betegnelse for denne kommunale krisestyringsenhed.

Krisestyringsstaben har til opgave at understøtte den tekniske indsats i indsatsområdet samt at koordinere kommunens øvrige opgaver i relation til den igangværende indsats. For eksempel omprioritering af kommunens samlede opgaver og omfordeling af kommunens ressourcer, indkvartering og forplejning af evakuerede m.fl.

I den kommunale krisestyringsstab vil typisk indgå repræsentanter fra kommunens forvaltninger, og arbejdet i staben vil normalt blive ledet af kommunaldirektøren eller beredskabschefen.

Såfremt der er behov herfor, kan andre sektorer indgå i krisestyringsstaben, f.eks. politiet eller sundhedsberedskabet, eventuelt blot med forbindelses- eller kontaktpersoner.

Krisestyringsstaben etableres på baggrund af tilbagemeldinger fra ISL-RB om hændelsens omfang og forventede udvikling.

6.3.4 Akut Medicinsk Koordinationscenter (AMK)

AMK aktiveres ved alle større og ekstraordinære hændelser og har ansvaret for ledelsen af det regionale sundhedsberedskabs samlede indsats, dvs. den præhospitale indsats og den tværgående indsats på regionens hospitaler. AMK etablerer egen krisestyringsstab med presseberedskab. Krisestyringsstaben har til opgave at lede og understøtte regionens indsats både uden for hospital og mellem regionens hospitaler.

AMK formidler endvidere information via eget presseberedskab, der etableres på AMK eller andet centralt sted i regionen. AMK er i relevante tilfælde repræsenteret i KSN og/eller den lokale beredskabsstab og eventuelt i den kommunale krisestyringsstab afhængig af hændelsen.

I situationer med flere indsatsområder refererer hvert indsatsområdes KOOL selvstændigt til AMK.

Bilag

Bilag 1 Litteraturliste

1. Forsvarsministeriets bekendtgørelse nr. 765 af 3. august 2005 om risikobaseret kommunalt redningsberedskab.
www.retsinfo.dk
2. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 977 af 26. september 2006 om planlægning af sundhedsberedskabet og det præhospitale beredskab samt uddannelse af ambulancepersonale mv.
www.retsinfo.dk
3. Retningslinjer for indsats ved hændelser med kemiske stoffer (Beredskabsstyrelsen, december 2009).
http://kemi.brs.dk/Retningslinjer_for_indsats_ved_haendelser_med_kemiske_stoffer.pdf
4. Organisering af indsatsområde ved akutte uheld med farlige stoffer (Beredskabsstyrelsen, januar 2010).
www.kemikalieberedskab.dk/upload/05-Organisering%20af%20indsatsomraade%20IK2010.pdf
5. Indsatstaktiske retningslinjer og samarbejdsprincipper ved CBRNE-terrorhændelser (Rigspolitiet, november 2009).
<http://kemi.brs.dk/CBRNE-terrorhaendelser-2009.pdf>
6. SAR Danmark, bind I og II.
<http://forsvaret.dk/sok/nationalt/soeredning/sardk/Pages/default.aspx>
7. Vejledning om det lokale og regionale beredskabssamarbejde i forbindelse med større ulykker og katastrofer mv. (Rigspolitiet, Forsvarskommandoen, Beredskabsstyrelsen og Hjemmeværnskommandoen, 1. februar 2007).
www.brs.dk/fagomraade/tilsyn/csb/Brand/Vejledning_lokale_beredskabsstabe.pdf

Bilag 2 Ordliste

Afgangstid

Den tid der går, fra alarmcentralen har afgivet alarmer, til en udrykningsenhed forlader en brandstation.

Akut Medicinsk Koordinationscenter (AMK)

Den funktion i en region der varetager den operative ledelse og koordinering af den samlede sundhedsfaglige indsats ved større ulykker eller katastrofer. AMK er indgangen, herunder kommunikationsmæssigt, til hele regionens sundhedsvæsen.

Akutbil

Udrykningskøretøj bemanded med en ambulancebehandler og en paramediciner eller en sygeplejerske med erfaring i præhospital indsats i forbindelse med ulykker. Enheden medbringer medicin, andet behandlingsudstyr og kommunikationsudstyr til den præhospital indsats.

Akutlægebil

Udrykningskøretøj bemanded med en ambulancebehandler eller en paramediciner og en speciallæge med erfaring i præhospital indsats i forbindelse med ulykker. Enheden medbringer medicin, andet behandlingsudstyr og kommunikationsudstyr til den præhospital indsats.

Alarmcentral

Den lokalitet, hvor 1-1-2 alarmopkald modtages. På grundlag af modtagne oplysninger vurderer og iværksætter alarmcentralen alarmering af de relevante beredskaber.

Alarmeringsinstruks

Kommunalbestyrelsens instruks til alarmcentralen, der angiver det eller de redningsberedskaber, der skal alarmeres til forskellige typer af opgaver.

Ambulanceleder

Lederen af ambulanceindsatsen i et indsatsområde. Funktionen varetages normalt af ambulancebehandleren på den første ambulance eller af assistenten på akutlægebilen. Funktionen kan overtages af en udsendt leder fra ambulancetjenesten.

Ambulancebehandler

Ambulanceassistent med videregående uddannelse.

Ambulancevej

En af politiet fastlagt rute, hvor politiet sikrer ambulancernes uhindrede kørsel, dvs. sørger for friholdelse af veje og trafikregulering.

AMK-læge

Den speciallæge der i den konkrete situation leder AMK.

Ankomstmelding

Melding til indsatsledelsen/KST om en enheds ankomst (normalt til kontaktpunktet, opmarchområdet eller skadestedet).

Behandlingsplads

Et sted i nærheden af et skadested, hvortil de tilskadekomne, der anses for at have behov for indlæggelse på sygehus eller behandling på stedet ("liggende" tilskadekomne), bringes. Behandlingspladsen udpeges af indsatsledelsen, mens den overordnede ledelse af arbejdet på pladsen varetages af den koordinerende læge. Tidligere benævnt venteplads.

Behandlingspladslog

Blanket der ved hjælp af en løbende registrering til enhver tid kan give indsatsledelsen overblik over, hvor mange og hvilke tilskadekomne, der er blevet transporteret fra skadestedet, og til hvilke sygehuse, de pågældende er transporteret. Tidligere benævnt ventepladslog.

Beredskabsstation

En lokalitet hvor udrykningsenheder fra det kommunale redningsberedskab er placeret. På en beredskabsstation er der to eller flere slukningskøretøjer, som normalt bemannes med 1 holdleder og mindst 5 brandmænd.

Brandstation

Fællesbetegnelse for redningsberedskabets stationer, dvs. beredskabsstation, hjælpeberedskabsstation og stedlig beredskabsstyrke.

CBRN-hændelser

Et bredt dækkende begreb for alle tilsigtede eller utilsigtede hændelser forårsaget af kemiske stoffer (C), biologisk materiale eller smitsomme eller overførbare sygdomme (B), radiologisk materiale (R) eller nukleart materiale (N).

Dekontaminering

Uskadeliggørelse af en forurening ved en kemisk reaktion med et dekontamineringsmiddel. Dekontaminering anvendes over for materiel og beskyttet indsatspersonel, der har været i kontakt med forureningen. Se også rensning.

Eksponering

Påvirkning af personer, der udsættes for et farligt stof, forurening eller smitte.

Endelig indsats

Den indsats der iværksættes med henblik på at afslutte løsningen af beredskabets opgaver.

Evakueringscenter

En bygning eller anden vejrbestandig lokalitet til opsamling af uskadte evakuerede, som efter registrering kan få umiddelbar kontakt med myndigheder og andre ressourcer. Evakueringscenteret er underlagt politiets koordinerende ledelse.

Fareområde

Den del af skadestedet, hvor der er en konkret fare for personer. Fareområdet afgrænses ved uheld med kemiske stoffer af en sikkerhedsafstand. Indsatsleder-redningsberedskab har som udgangspunkt ansvaret for evakuering af personer ud af et fareområde.

Følgeskadebekæmpelse

En særlig indsats med henblik på at begrænse følgevirkningerne af en brand, herunder redningsberedskabets slukningsindsats. Følgeskadebekæmpelsen er beskrevet i en vejledning udgivet af Forsikring & Pension og iværksættes af indsatsleder-redningsberedskab.

Førsteindsats

Den foreløbige indsats, der tilsigter at yde en første hjælp til tilskadedkomne og umiddelbart truede personer samt at hindre udbredelse af en skade. Førsteindsatsen giver indsatsledelsen tid og rum til at gennemføre en nøjere rekognoscering af hele skadestedet med henblik på iværksættelsen af den endelige indsats.

Førsteudrykning

En eller flere udrykningsenheder der umiddelbart efter modtagelse af en alarm fra alarmcentralen afsendes fra en eller flere brandstationer. Kommunalbestyrelsen fastsætter sammensætningen af førsteudrykningen afhængig af hændelsens karakter samt lokaliteten for hændelsen, herunder bebyggelsens karakter og vandforsyningsmulighederne. Udrykningssammensætningen kan fremgå af udrykningsplanen.

Giftlinjen

Telefonisk rådgivningsordning knyttet til Bispebjerg Hospitals Miljø- og Arbejdsmedicinske afdeling. Giftlinjen kan rådgive om behandling af forgiftninger omfattende alle former for giftige stoffer.

Hjælpeberedskabsstation

En lokalitet hvor normalt mindre udrykningsenheder fra det kommunale redningsberedskab er placeret. På en hjælpeberedskabsstation er der et eller flere slukningskøretøjer, som normalt bemannes med 1 holdleder og 3 brandmænd.

Indkvarteringsområde

Et område eller en lokalitet hvor evakuerede og andre nødstedte modtages, indkvarteres og forplejjes.

Indre afspærring

Afgrænsning – eventuelt fysisk – af skadestedet, dvs. området hvor redningsberedskabet er indsat.

Indsatsledelsen

Samarbejdsforum under koordination af politiet, hvor relevante ledere indgår.

Indsatsleder-politi (ISL-PO)

Den person fra politiet, der varetager den koordinerende ledelse af den samlede indsats i et indsatsområde og den polititaktiske ledelse inden for indsatsområdet. Indsatsleder-politi har kommandoen over indsatte enheder fra politiet.

Indsatsleder-redningsberedskab (ISL-RB)

Den person fra redningsberedskabet, der varetager den tekniske og taktiske ledelse af indsatsen på et skadested, og som har ansvaret for alle indsatte enheders sikkerhed inden for indre afspærring. Indsatsleder-redningsberedskab udøver sin kommando gennem holdlederne, herunder tillige holdledere eller tilsvarende fra udefra kommende enheder.

Indsatsområde

Det samlede område, hvor redningsindsatsen foregår. Indsatsområdet, der er afgrænset af den ydre afspærring, er således indsatsledelsens arbejds- og ansvarsområde. Se også skadested.

Indsatsplaner

Særlige planer for redningsberedskabet om indsats mv. ved uheld på specielle objekter med information om arealer, bygninger, adgangsveje, oplag mv.

Instruks

Information eller vejledning om specielle forhold til fremme af en hurtig og effektiv indsats.

Kemisk Beredskabs vagtordning

Døgnbemandet telefonisk rådgivningsordning i Beredskabsstyrelsen bl.a. vedrørende indsats ved uheld med kemiske stoffer, herunder håndtering af kemikalieforurenede personer. Kemisk Beredskabs vagtordning kan tilkaldes til et skadested (gerningssted).

Kemikalieforurenede personer

Personer med en ydre forurening af kemiske stoffer.

Kemikalieskadede patienter

Personer med symptomer eller skader efter udsættelse for kemiske stoffer.

Kommandoforhold

Fastlagte ledelses- og kompetenceforhold.

Kommandostade (KST)

Fælles facilitet i indsatsområdet, hvorfra den samlede indsats ledes og der opretholdes kontakt til overordnede og sideordnede beredskabsmyndigheder eller organisationer. Kommandostadet oprettes af indsatsledelsen og er indsatsledelsens samlingssted.

Kommandostation (KSN)

Lokalitet, typisk på politistationen, hvorfra politiet udøver den koordinerende ledelse på operativt niveau. Ved større hændelser sker dette i samarbejde med relevante aktører.

Kommunens krisestyringsstab

En stab, som kommunen kan etablere, med henblik på at understøtte den tekniske indsats i området samt koordinere kommunens øvrige opgaver i relation til en igangværende redningsindsats. Betegnelsen er ikke en officiel betegnelse som andre af de anvendte betegnelser, f.eks. KST, KSN og AMK, hvorfor kommunen kan vælge en anden betegnelse for denne kommunale krisestyringsenhed.

Kontaktpunkt

Udpeget sted, hvor tilkaldte enheders ledere møder de tilstedeværende ledere før indsættelse i indsatsområdet.

Koordinerende ledelse

Politidirektøren har ved større ulykker og katastrofer ansvaret for, at den samlede indsats koordineres således, at den foregår så effektivt som muligt. Den koordinerende ledelse indtræder efter politiets beslutning i tilfælde af hændelser, der kræver indsats af flere myndigheder.

Koordinerende læge (KOOL)

Den speciallæge i indsatsområdet, der har det sundhedsfaglige ansvar og ledelsen af den præ-hospitale indsats i indsatsområdet, og som prioriterer og efter aftale med AMK visiterer de tilskadedkomne/syge samt kommunikerer med AMK.

Køretid

Den tid der går, fra en udrykningsenhed forlader en brandstation, til udrykningsenheden er fremme på skadestedet.

Kørevej

Angivet rute som beredskabets enheder skal følge.

Lokal beredskabsstab

En tværfaglig beredskabsstab, der er oprettet i de enkelte politikredse, og som i forbindelse med en redningsindsats vil kunne fungere som et forum for samarbejde og for koordineret anvendelse af samfundets ressourcer. Den lokale beredskabsstab består af politidirektøren (leder af staben), chefen for Beredskabsstyrelsens regionale beredskabscenter og chefen for totalforsvarsregionen

samt disse personlige rådgivere som faste medlemmer. Andre lokale myndigheder kan indkaldes til staben efter behov.

Markeringsvest

Overtræksvest der ved hjælp af farvemarkering og påskrift angiver en persons funktion og tilhørsforhold.

Medicinsk koordination

Betegnelsen for den samlede funktion, der omfatter tilrettelæggelse og ledelse af den afhjælpende medicinske indsats ved store ulykker og katastrofer. Begrebet omfatter således såvel den koordinerende læges opgave i indsatsområdet som AMKs opgaver i baglandet.

Møde- og alarmeringsplaner

Særlige planer for redningsberedskabet vedrørende alarmering og fremmøde (opmarch) ved uheld på specielle objekter/bygninger.

Niveau 1

Betegnelsen for det redningsberedskab, der varetages af kommunens eget redningsberedskab, eventuelt suppleret med assistance fra nabokommuner.

Niveau 2

Betegnelsen for det redningsberedskab, der varetages af de kommunale støttepunktsberedskaber og de statslige regionale beredskabscentre. Niveau 2 beredskabet har supplerende materiel og specialmateriel, og beredskabet kan være fremme over hele landet inden for ca. en time.

Niveau 3

Betegnelsen for det redningsberedskab der – ud over niveau 2 – varetages af de statslige regionale beredskabscentre. Niveau 3 beredskabet kan indsættes ved større, længerevarende og/eller mandskabskrævende indsatser, og beredskabet kan være fremme over hele landet inden for ca. to timer.

Opmarchområde

Parkeringsområde for endnu ikke indsatte køretøjer, materiel og mandskab. Opmarchområdet bemannes af politiet med en opmarchleder og en repræsentant for redningsberedskabet som opmarchassistent (særlig viden om redningsberedskabets køretøjer og materiel).

Opsamlingssted

Et sted, hvortil fysisk uskadte og lettere tilskadede ("gående") bringes med henblik på registrering og eventuel førstehjælp. Opsamlingsstedet udpeges af indsatsledelsen og henhører i øvrigt under politiets koordinerende ledelse.

Prioriteringsmærker

Mærker til at fastgøre på tilskadekomne med angivelserne 1 (rød/straks), 2 (gul/snarest), 3 (grøn/kan vente) og 0 (hvid/død). Mærkerne angiver en prioritering af behandlingen af de tilskadekomne og anvendes derefter også til at angive en prioritering af de tilskadekomnes borttransport (ambulancetransport) til sygehus.

Præhospital indsats

Sundhedsberedskabets behandling af tilskadekomne før ankomst til sygehus.

Psykosocialt støttecenter

Et særligt etableret midlertidigt opholdssted for ulykkesofre og pårørende i forbindelse med en større, psykisk belastende ulykke. Bemandes med behandlingspersonale og administrativt personale.

Pårørendecenter

En bygning eller anden vejrbestandig lokalitet, hvor pårørende til tilskadekomne eller evakuerer efter større ulykker kan få umiddelbar kontakt med myndigheder, gejstlige og andre ressourcepersoner. Pårørendecenteret er underlagt politiets koordinerende ledelse.

Rekognoscering

Nærmere undersøgelse og vurdering af skadens omfang og karakter. Rekognosceringen danner grundlag for planlægning og iværksættelse af den endelige indsats.

Rensning

Skylning med vand af forurenede personer, indsatspersonel og materiel. Rensningen tilpasses det aktuelle stof og situationen, og der kan eventuelt anvendes supplerende midler til at fremme rensningen, eksempelvis sæbe. Se også dekontaminering.

Responstid

Den tid der går, fra alarmcentralen har afgivet alarmer, til en udrykningsenhed er fremme på skadestedet. Responstiden er således summen af afgangstiden og køretiden. Begrebet anvendes synonymt med begrebet udrykningstid.

Samlingssted for døde

Et sted, hvor utvivlsomt døde midlertidigt kan placeres. Samlingssted for døde udpeges af indsatsledelsen og henhører i øvrigt under politiets koordinerende ledelse.

Situationsbedømmelse

Den umiddelbare bedømmelse af forholdene i indsatsområdet, der danner grundlag for planlægning (prioritering, tilrettelæggelse) og iværksættelse af førsteindsatsen.

Situationsmelding

Melding om situationen i indsatsområdet. Meldingen danner grundlag for beslutning om justering af indsatte enheders størrelse, herunder indsættelse af yderligere enheder.

Skadested

Skadestedet er det område eller den lokalitet, hvor der er indtruffet en skade, og hvor der er behov for indsættelse af primært redningsberedskabet. Skadestedet, der afgrænses af den indre afspærring, er indsatsleder-redningsberedskabs ansvarsområde. Se også indsatsområde.

Skadestedskort

Fortrykt kort til registrering af forskellige oplysninger om tilskadekomne på et skadested. Kortet fastgøres til de tilskadekomne og følger dem til sygehuset.

Skadestedsleder

Indsatsleder-redningsberedskab kan vælge at opdele et større skadested i flere mindre skadesteder med hver sin leder – betegnet skadestedsleder. Skadestedslederen har ansvaret for den tekniske/taktiske indsats på det enkelte skadested, men er underlagt indsatsleder-redningsberedskab, hvorigennem også eventuel assistance skal rekvireres.

Stedlig beredskabsstyrke

Mindre udrykningsenhed fra det kommunale redningsberedskab. Betegnelsen stedlig beredskabsstyrke dækker bl.a. det, som tidligere blev benævnt ø-beredskab.

Særlig fare

Forhold, som udgør en særlig sikkerhedsrisiko for indsatsmandskabet.

Teknisk ledelse

Redningsberedskabets ledelse af den tekniske og taktiske indsats på et skadested.

Triage

En løbende medicinsk prioritering af tilskadekomne efter en lønsomhedsvurdering.

Udrykningsenhed

Et eller flere køretøjer fra redningsberedskabet, der i forbindelse med en alarm afsendes samlet til en hændelse. En udrykning (førsteudrykning) kan bestå af en eller flere udrykningsenheder.

Udrykningshold

Et særligt hold af læge(r) og/eller sygeplejerske(r) udsendt fra sygehus til præhospital indsats i en ekstraordinær situation.

Udrykningsområde

Det område, der er fastlagt af kommunalbestyrelsen, inden for hvilket redningsberedskabet rykker ud fra en beredskabsstation og eventuelt en eller flere hjælpeberedskabsstationer mv.

Udrykningsplan

Plan for den normale sammensætning af en udrykning til de forskellige dele af udrykningsområdet.

Udrykningstid

Den tid der går, fra alarmcentralen har afgivet alarmer, til en udrykningsenhed er fremme på skadestedet. Udrykningstiden er således summen af afgangstiden og køretiden. Begrebet anvendes synonymt med begrebet responstid.

Vagtcentral

Den lokalitet/funktion hos myndigheder og andre beredskabsaktører, der bl.a. fra alarmcentralen modtager og videregiver alarmer mv. inden for eget ansvarsområde.

Ydre afspærring

Afgrænsning af indsatsområdet.

Bilag 3 Vejledning om frigørelse af fastklemte

1. Indledning

Denne vejledning, som er gældende fra den 1. juli 2008, afløser de retningslinjer, der fremgik af Indenrigsministeriet og Sundhedsministeriets fællesskrivelse af 27. marts 1996 "Retningslinier for arbejdsdelingen mellem det kommunale redningsberedskab og ambulancetjenesten ved trafikuheld med fastklemte."

Ansvarsplaceringen for så vidt angår frigørelse af fastklemte og den tekniske ledelse af indsatsen har fra tid til anden givet anledning til tvivl.

En arbejdsgruppe med deltagelse af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Forsvarsministeriet og Beredskabsstyrelsen har foretaget en analyse af området og har i en redegørelse fra august 2006 anbefalet, at ansvaret for sværere frigørelsesopgaver ved såvel trafikuheld som ved togulykker, flyulykker, sammenstyrtningsulykker mv. med fastklemte entydigt placeres hos det kommunale redningsberedskab. Ambulanceberedskabet skal som hidtil kunne indlede en frigørelse af tilskadedkomne, dvs. løse lettere frigørelsesopgaver. Kommunernes Landsforening og Danske Regioner har tilsluttet sig denne placering af ansvaret.

Som en konsekvens heraf skal såvel ambulanceberedskabet som det kommunale redningsberedskab tilkaldes i alle tilfælde, hvor det af alarmmeldingen fremgår, at der er eller kan være fastklemte. Det tilføjes, at det kommunale redningsberedskab til brug for løsningen af denne opgave kan rekvirere støtte fra de kommunale støttepunktsberedskaber og Beredskabsstyrelsens beredskabscentre.

Formålet med vejledningen er at skabe de bedste forudsætninger for et fleksibelt samarbejde mellem de forskellige beredskabsaktører og præcisere de ledelsesmæssige kompetenceforhold i forbindelse med redningsindsatser med fastklemte.

2. Retsgrundlag mv.

Retsgrundlaget udgøres af følgende regler:

- Beredskabsloven
- Bekendtgørelse om risikobaseret kommunalt redningsberedskab (dimensioneringsbekendtgørelsen)
- Sundhedsloven
- Bekendtgørelse om planlægning af sundhedsberedskabet og det præhospitale beredskab samt uddannelse af ambulancepersonale mv. (præhospitalbekendtgørelsen)

3. Arbejdet ved uheld med fastklemte

Ambulancepersonalet har ved ankomsten til et skadested ansvaret for behandling, optagning og transport mv. af fastklemte og tilskadedkomne personer og skal som hidtil ved behov – typisk hvor

ambulancen ankommer først til skadestedet – indlede frigørelse med værktøj, der muliggør basal frigørelse, og som medtages i ambulancen, jf. præhospitalbekendtgørelsen.

Ankommer ambulance og det kommunale redningsberedskab samtidigt, og konstaterer ambulancepersonalet, at det ikke er muligt umiddelbart at frigøre den fastklemte, varetager redningsberedskabet frigørelsen af den fastklemte. Da opgaven går ud på at frigøre den fastklemte så skånsomt som muligt, må ambulancepersonalet løbende give redningsberedskabet anvisninger på, hvordan frigørelsen under den størst mulige hensyntagen til den tilskadekomne skal udføres.

Ankommer det kommunale redningsberedskab før ambulancen på skadestedet, er den primære opgave at stoppe den skadevoldende proces, herunder at vurdere, om der er overhængende risiko for brand og i givet fald sikre herimod samt at indlede nødbehandling og eventuel frigørelse af fastklemte og tilskadekomne personer.

Det er centralt for indsatsen og patientens tarv, at der sker en koordinering af indsatsen, således at der under hensyn til ambulanceberedskabets ansvar for patientbehandlingen samarbejdes mellem ambulancepersonalet og redningsberedskabets personale om frigørelsesopgaven. Det kommunale redningsberedskab skal således respektere ambulancepersonalets henstillinger om f.eks. enten ikke at igangsætte en frigørelse eller standse en frigørelsesproces, hvis denne er påbegyndt.

Det skal understreges, at ingen regler kan erstatte godt samarbejde og sund fornuft. Det er da også erfaringen, at samarbejdet mellem de forskellige redningsenheder på et skadested, herunder ved uheld med fastklemte, forløber i en atmosfære præget af gensidig respekt. Det påhviler alle de involverede parter i en redningsindsats at medvirke hertil.

4. Indsatsledelse ved uheld med fastklemte

I en indsatssituation, hvor der er involveret flere parter, må der ikke være tvivl om ledelsesansvaret for den samlede indsats. Som fastlagt i dimensioneringsbekendtgørelsen har den kommunale indsatsleder (betegnet indsatsleder-redningsberedskab eller ISL-RB) ledelsen af den tekniske indsats på et skadested, dvs. at denne navnlig vurderer behovet for yderligere assistance, orientering af politi mv.

Indsatslederen vil under normale omstændigheder hverken blande sig i redningsberedskabets eller ambulancepersonalets udførelse af det praktiske arbejde. Indsatslederens uddannelse indeholder normalt alene kendskab til specialisternes arbejdsfelt, og han vil således i sin egenskab af indsatsleder ikke gå aktivt ind i løsning af specialistopgaver. De fremmødte enheder, hvad enten der er tale om mandskabet på en udrykningsenhed fra redningsberedskabet eller ambulancepersonalet, indsættes og løser således opgaver under egne holdledere.

Den kommunale indsatsleder skal således også respektere en henstilling fra ambulancepersonalets leder om f.eks. enten ikke at igangsætte en frigørelse eller at standse en frigørelsesproces, hvis denne er påbegyndt, idet ambulancepersonalet har det fulde ansvar for den medicinske vurdering

af den tilskadekomne, og for den indledende behandling af denne med henblik på transport til sygehus.

Det kan generelt om indsatslederens funktion anføres, at han har til opgave at sørge for, at den samlede opgaveløsning bliver varetaget på den mest hensigtsmæssige måde. Indsatslederen kan, da han ikke er optaget af praktiske gøremål, som en ren ledelsesopgave koncentrere sig om at få et samlet overblik over skadesituationen.

Bilag 4 Markeringsveste

Markeringsveste anvendes under indsats med henblik på hurtigt og entydigt at kunne identificere det personale, der varetager overordnede ledelsesfunktioner i et indsatsområde. Markeringsveste bør ikke anvendes til angivelse af arbejdsområde eller faglig baggrund. Der bør således eksempelvis ikke anvendes markeringsvest til læge, sygeplejerske eller ambulancebehandler. Det faglige speciale kan anføres på den almindelige yderbeklædning.

Af hensyn til politipersonalets sikkerhed i forbindelse med trafikreguleringsopgaver og lignende, kan politipersonale mv. til løsning af sådanne opgaver eventuelt anvende en reflekterende sikkerhedsvest til brug for en tydelig markering af personerne overfor den kørende trafik. Brug af sådanne sikkerhedsveste i et indsatsområde skal dog altid begrænses mest muligt, således at mulighederne for forveksling med ledende personale mindskes.

Et væsentligt element i den hurtige og entydige identifikation er anvendelse af fire grundfarver til lederne for de respektive indsatsenheder:

- Politi: Lime (gul/grøn) med hvid skrift på grøn baggrund (Indsatsleder-politi og leder)
- Redningsberedskab: Rød med hvid skrift på rød baggrund (Indsatsleder-redningsberedskab og holdleder)
- Koordinerende læge: Hvid med hvid skrift på blå baggrund (KOOL)
- Ambulanceberedskab: Orange med hvid skrift på orange baggrund (Ambulanceleder)

Foran på markeringsvesten kan påsyes en lomme i samme farve som vestens grundfarve. Lommen bør være så stor, at den kan rumme et ark i A5-størrelse (f.eks. et actioncard). Lommen kan forsynes med velcrolukke.

Bilag 5 Funktionsbeskrivelser for de overordnede ledere

De respektive myndigheder har udarbejdet funktionsbeskrivelser for lederne af de tre overordnede faglige ansvarsområder (ISL-PO, ISL-RB og KOOL). Funktionsbeskrivelserne er opbygget med følgende hovedpunkter:

1. Funktion
2. Organisatoriske forhold
3. Grundlæggende forudsætninger
4. Referencer
5. Hovedopgaver
6. Specifikke opgaver
7. Særlige arbejdsvilkår

Det fremgår af punkt 3. Grundlæggende forudsætninger, hvilken baggrund de enkelte ledere skal have, herunder hvilke kurser der skal være gennemført. For alle tre ledere gælder, at de skal have deltaget i den tværfaglige del af kursus om uddannelse i indsatsledelse på Beredskabsstyrelsens Tekniske Skole.

Bilag 6 Skabelon for en 5-punktsbefaling

1. Situation

1.a Den beredskabsfaglige situation

Kort beskrivelse af skadens art, omfang og udviklingsmuligheder samt særlige farer.

1.b Egne styrker

Kort orientering om egne enheder, som ikke er omfattet af den aktuelle befaling, men som direkte kan have indflydelse på underlagte enheders dispositioner.

1.c Andre styrker

Kort orientering om andre myndigheders enheder, som ikke er omfattet af den aktuelle befaling, men som direkte kan have indflydelse på underlagte enheders dispositioner.

2. Opgave

Kort beskrivelse af enhedens samlede opgavesæt.

3. Udførelse

3.a Samlet plan

Kort beskrivelse af hvordan lederen har tænkt sig at den samlede opgave skal løses.

3.b Opgaver til dispositionsenheder

Kort og præcis opgaveformulering til de enkelte enheder.

3.c Fælles bestemmelser

Kort information om fællesfaciliteter, eksempelvis placering af opmarchområde og behandlingsplads, eller fælles fremgangsmåder eller retningslinjer, eksempelvis mediepolitik.

4. Logistik

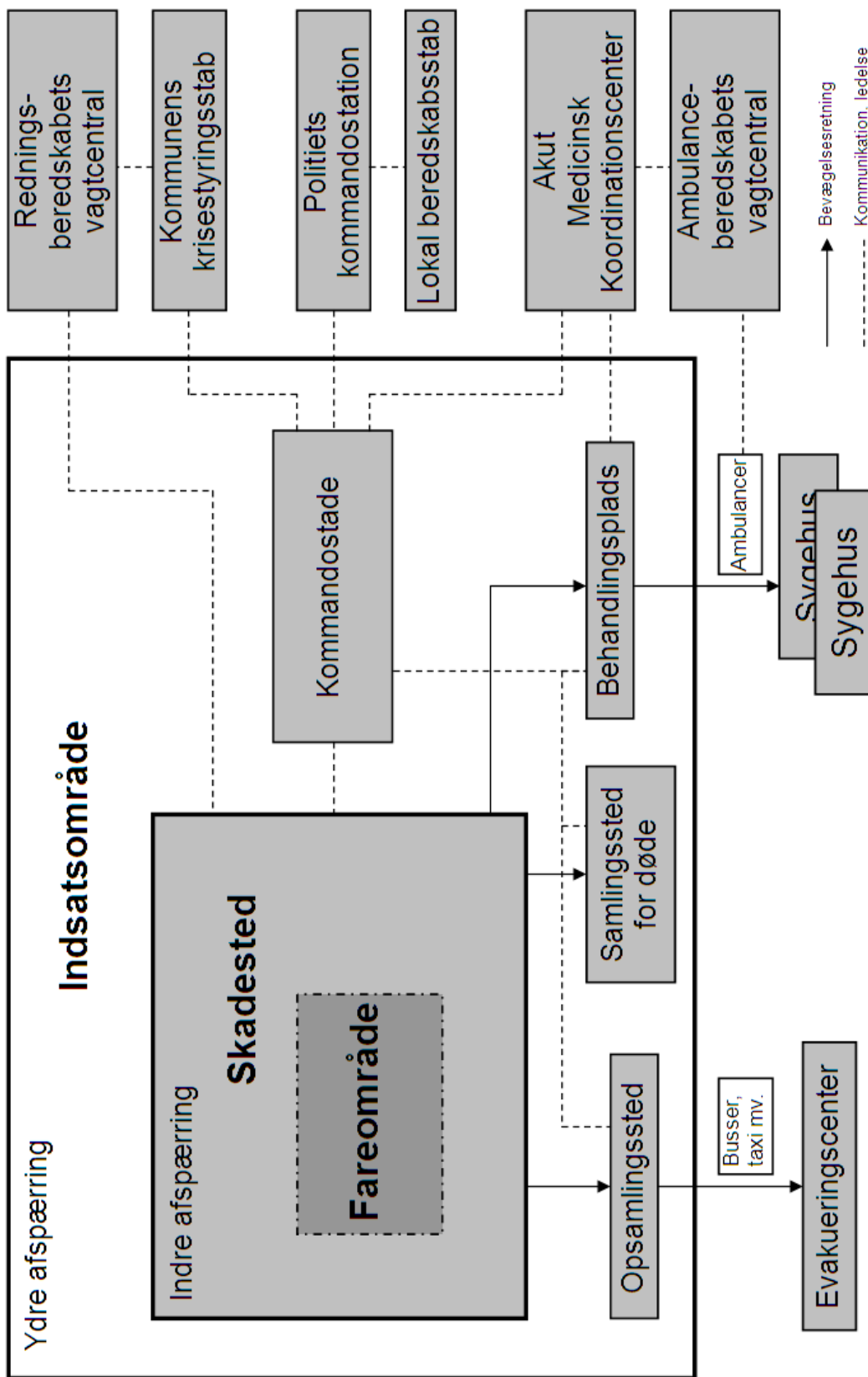
Beskrivelse af hvilken støtte der er til rådighed og hvordan man får den.

5. Kommunikation

Beskrivelse af hvordan enheden kommunikerer internt og med eksterne samarbejdspartnere.

Jeg

Bilag 7 Funktioner ved større indsatser

Bilag 8 Forhold ved terrorhandlinger

Generelt:

Ledelse af indsatsen ved terrorhandlinger eller ved mistanke om terrorhandlinger adskiller sig på en række punkter fra ledelsen ved andre hændelser. Først og fremmest er der tale om en kriminel handling, hvis håndtering og efterforskning ofte vil forudsætte en langvarig og stor politimæssig indsats.

Der vil også for det øvrige beredskab være tale om en personalemæssig ressourcetung håndtering af indsatsen sammenholdt med, at der erfaringsmæssigt kan være risiko for flere samtidige hændelser. Endvidere vil antallet af tilskadekomne kunne stille store krav til både hospitals- og ambulancekapacitet.

Endelig vil en terrorhandling ofte afstedkomme et voldsomt pres fra medierne, såvel danske som internationale.

Alarmering:

En hurtig erkendelse af en mulig terrorhændelse er altafgørende for en effektiv og korrekt iværksættelse af redningsindsatsen og den samtidige efterforskning.

Straks ved anmeldelse om eksplosion, flere syge, bevidstløse eller døde personer på et afgrænset område eller ved flere samtidige og identiske anmeldelser skal politiets vagtcentral tage stilling til, om hændelsen er så ekstraordinær, at der er behov for overordnet ledelse og håndtering af hændelsen som en terrorrelateret hændelse og en hertil tilpasset indsats fra de øvrige beredskabsmyndigheders side.

Særlige forhold i indsatsområdet:

Uanset den eller de terrorrelaterede hændelsers omfang skal indsatsledelsen være opmærksom på følgende særlige opprioriterede forhold ved indretningen af indsatsområdet:

- Den geografiske udstrækning af indsatsområde og skadested/fareområde, der skal fastlægges under fornøden hensyntagen til den politimæssige efterforskning. Der kan således blive tale om – af hensyn til den politimæssige håndtering – at inddеле indsatsområdet i flere og anderledes definerede zoner end sædvanligt.
- Krav om sikring af henholdsvis opsamlingssted, behandlingsplads og samlingssted for døde, bl.a. med henblik på politimæssig kontrol af al til- og afgang fra de pågældende områder.
- Fremskyndet indsættelse af politipersonale med henblik på iværksættelse af den politimæssige efterforskning ved enhver håndtering af såvel personer som bagage, herunder på behandlings-

pladsen, for herved at sikre spor og dokumentation samt minimere risikoen for eventuelle yderligere terroranslag.

- Begrænsning af adgangen til og fra indsatsområdet som følge af den opprioriterede politimæssige efterforskning og forstærkede politiafspærring.
- Optimering af kommunikationsfunktionen i KST, herunder muligheden for anvendelse af ordonnanstjeneste og håndtering af alternative signalmidler i tilfælde af nedbrud i de sædvanlige kommunikationslinier.

Indsatsledelsen skal tillige i den indledende fase planlægge for hurtig evakuering og efterfølgende genindsættelse af enheder i tilfælde af en uforudset udvikling af hændelsen.

I relation til terrorhændelser kan det endvidere være nødvendigt i forbindelse med den samlede indsats at tage særlige hensyn til de krav, som den politimæssige efterforskning stiller.

Frigivelse af indsatsområdet:

Procedure for den endelige afslutning af rednings- og sundhedsberedskabets operative opgaver fastlægges under hensyntagen til den politimæssige efterforskning af de respektive ledere i samråd med den overordnede koordinerende ledelse. Indsatsområdet forbliver effektivt afspærret, indtil politiets efterforskning er tilendebragt.